

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio II. De Persona Filii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

Punctum Difficul-
tatis 1.

Rationes ex Goslarvio.

OBJICIT 1. Aut Filius semper gignitur, aut aliquando desistit gigni? Si semper gignitur, ergo nunquam perfectionem aequatur, quia quod adhuc generatur, id nondum generationis terminum est consecutum, & per consequens nondum est: Si autem desinit gigni, erit mutatio aliqua in Deo, à non esse ad esse transcutens.

RESPONDE TUR. Ly semper gignitur, si sumatur pro via ad terminum nondum productum, & habitum non semper gignitur; si sumatur pro æterna quiete non transacta, nec quæ dicatur præteriisse, semper gignitur. Quod in eo fundatur, quia in Deo, qui est actus secundus nec inchoatio actionum immanentium, nec desinentia datur, hinc & termini productionum divinarum, qui etiam sunt actus secundi, nec inchoationem nec desinentiam patiuntur. Et sicut si concipiamus conservationem in creatis non nisi per modum viæ, nondum intelligitur haberi terminus, secùs si concipiatur per modum termini; ita cùm generatio sit una cum suo termino, eoque æterno, non debet aliter concipi, quām cum illa æterna quiete.

OBJICIT 2. Idem. Si Deus gignit, & quidem ex essentia sua, vel communicat totam essentiam Filio, vel ejus partem, aut essentia Dei multiplicatur? Nihil horum trium dici potest; Non communicatur tota essentia, quia est singularis & individua; quæ autem sunt talia pluribus non convenient, hinc est, ut de multis non dicantur, seu prædicentur: Non communicat etiam partem, quia non est divisibilis; non etiam multiplicatur essentia, quia Deus non esset unus, sed quot essentia, tot dñi.

RESPONDE TUR. Totam essentiam communicari, & licet quod singulare est, pluribus non convenient per multiplicationem; convenit tamen pluribus per identitatem, ipsa plura latitate in ratione personæ, non in ratione naturæ considerata.

OBJICIT 3. Generatio est necessaria conservanda speciei causa; Ergo res quæ non intercunt vel interire non possunt, nec generant, nec generantur.

RESPONDE TUR. Quæ generatio est ex corruptione alterius, est necessaria conservanda speciei causa, secùs quæ non est ex corruptione, sed quæ est ex fecunditate naturæ.

OBJICIT 4. Quidquid æternum est, semper est, semper fuit, ergo debet esse talis & generatio in divinis, si datur, sed quidquid generatur, semper non fuit, sed aliquando esse cœpit; quorum enim generaretur, si fuisset antequam esset? Ergo, &c.

RESPON-

R. P.
R. MŁOD
nowski
m. Act Z:
VI

QUÆSTIO II.

De persona Filii.

Postularet quidem doctrinæ ordo, ut in primis tractaremus de persona Patris; sed de illa nihil controvertendum venit: De persona autem Filii non est difficultas, an sit persona; subiungunt enim illi actiones personarum, imd Sabelliani id non negarunt, quamvis non dixerint illum distinctam personam à Patre. Sed etiota difficultas, an sit persona divina? Quod ut probetur supponendum est, quod sit habens esse Divinum, quod infra probabitur; sed non distinctum natura; Ergo distinctum personam. Methodo jam inchoata solvenda sunt primùm Objectiones.

DIFFICULTAS I.

Solvuntur Objectiones à ratione
petita.

Non paucas jam solvimus supra agendo de
Trinitate in communis, restant aliae.

R E S P O N D E T U R. Negando subsumpti Antecedens, nec tum generabitur, quando supponetur fuisse, sed generabitur ab æterno ut sit ab æterno, eratque ab æterno; quia ab æterno generatum est. Rerumque idem argumentum potest interrogando, quomodo aliqua creatura sive per possibile, sive per impossibile possit produci ab æterno? Quomodoque produceretur sine hoc, quod fuisse, antequam esset?

O B J I C I T 5. Quidquid generatur est posteriori eo, à quo & ex quo generatur, ut etiam causa efficiens, est prior effectu.

R E S P O N D E T U R. Verum esse antecedens de generatione temporahe. Vel ad maximum id verum esse de prioritate Originis, non durationis.

O B J I C I T 6. Quidquid generatur est corruptibile: Pendent enim ab externo principio, & ex arbitrio causæ efficientis.

R E S P O N D E T U R. Negando antecedens cum sua probatione.

O B J I C I T 7. Si Deus Filium generat, & Filius est ex essentia ejus genitus, & Deus potuit gignere, & Filius gigni; quia omnis actus potentiam presupponit, ut docet Philo: Ergo ulterius Deus non potuit gignere, & Filius non potuit gigni ex Arist. 9. Mct. c. 8. cō quod contradictionis, sit eadem potentia.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam cum sua probatione, quæ fallit etiam in creatis, de iis, quæ necessaria sunt. Et ita, duæ albedines fundare possunt relationem, nunquidne possunt non fundare cūm sunt? Verum ergo illud enuntiatum Arist. est de causis & principiis liberis. Immerito etiam in Divinis, supponit, secundum Latinam phrasim, nomen causæ.

Adferenda sunt hic etiam Objectiones Incarnationem concernentes.

O B J I C I T 1. Idem. Deus verus invocatur per mediatorem, Filius non invocatur per mediatorem, idemque dicendum de Spiritu S. ergo non est verus Deus.

R E S P O N D E T U R. Negando minorum, quæ etiam suprà Crellio negata est.

I N S T A T 1. Pars lædens & læsa non potest esse mediatrix, Christus quæ Deus, est pars læsa, quæ homo est lædens. Ergo, &c. Quod idem sic aliter proponi potest, vel cessit suâ offensa secunda Trinitatis persona, vel non? Si cessit, ergo non potest dici pars læsa; si non cessit, quomodo manente offensione adhuc erat mediator? Et deinde si Patris & Filii, & Spiritus Sancti eadem est voluntas, quomodo Filius Patrem & Spiritum S. placat generi humano? An eadem voluntas potest simul velle & non velle.

R E S P O N D E T U R. Negando Christum quæ hominem individuum, esse partem lædenter, quia in eo nulla macula. Rursum pars læsa, non

poteat esse quidem principium elicitum actionum mediandi; potest tamen esse principium significativum & terminativum principii elicitivi.

Illud autem quod infert; Ergo erit pars simul læsa & non læsa, id diverso respectu verum est. Deinde ante prævisam significacionem illarum actionum non cessit offendere jure, secunda persona; sed fuit pars læsa; post illarum tamen prævisionem non fuit pars læsa, sicut nec fuerunt aliae personæ. Denique male supponitur, quod hac voluntate, quæ est communis toti Trinitati placetur Filius, sed elicitivè placat voluntas humana, significativè & terminativè persona divina.

O B J I C I T 2. Crellius. Si secunda persona est incarnata, sequitur etiam tres reliquas personas assumptissimæ humanam naturam: Etenim is assumptis naturam humanam, cujus propria natura seu substantia eam assumpsit, cumque ea est personaliter unita; Ergo si Christi D. natura assumpsit humanam naturam, etiam Patris & Spiritus S. natura eandem assumpsit.

R E S P O N D E T U R. Negare nos quod natura divina assumperit humanam, cum assumere sit persona, que est distincta realiter ab aliis, conquerenter potens terminare naturam humanam, non terminantibus aliis. Imò docemus, non potuisse assumi à divina natura humanam naturam; quia assumptio notat unionem substantialem; unio autem substantialis, supponit completivum & compleibile substantiale; jam autem divina natura respectu humanæ, non habet rationem completivæ; ut docetur in materia de Incarnatione: Quomodo autem mediata sit illi unita natura? non est materia controversa, sed scholastica; de qua alibi. Quando autem idem objicit Sabellianismum, fallitur; nam dicimus, illas personas distinguimus inter se, non nominibus solis, sed essentialiter; Cujus contradictoriam docuit Sabellius.

I N S T A T 1. ea, quæ partes habent, bene uniri possunt secundum unum & non uniri secundum aliud. In rebus autem incorporeis nulli sunt termini. Unde si natura humana unita fuit Divina, est unita toti, & quia una subsistens non magis ab essentia differt, quam alia, non magis erit uni subsistente unita natura humana quam alteri.

R E S P O N D E T U R. In primis, non esse naturam humaham unionem, de qua hic, unitam naturam divinam, sed personæ; licet mediata sit unita. Quid autem sit mediata uniri? Docetur in materia de Incarnatione: Ex eo autem quod unita sit natura humana immediata personæ. VERBI, non sequitur, illam esse unitam immediata personæ Patris; quia quamvis æqualiter omnes identificantur naturam; quia tamen inter se distinguuntur realiter, hinc potest immediata unita una, non unita alia.

I N S T A T

INSTAT 2. Adhuc potius deberet illa natura humana subsistentiā Patris subsistere, quām subsistentiā Filii, utpote quā in natura divina prima est. Et sicut corpus primariō unitur anima, & secundariō modis ejusdem; ita prima nō uniti deberet personā Patris.

RESPONDETUR. Si unio per impossibile subsistentiā, intercederet inter naturam divinā, & humanā, ita deberet fieri; sed hāc unio non est facta in natura.

INSTAT 3. Totā essentiā Trinitatis incarnationā debet tota Trinitas incarnari, & cūm subsistentiā illā extra essentiam non existant, necesse est etiam illas subsistentias esse incarnatas.

RESPONSUM jam est. Naturam non esse incarnatam: & quia ex unitate in natura arguit incarnatas reliquas personas, id non convincit; quia ob distinctionem realēm personarum, potest una terminare naturam humanam, non alia.

OBJICIT 3. Sifecunda persona est incarnationē, sequitur, alteram divinitatis personam deesse; nam evasit pars Christi, ex humana & divina natura constituti; est autem de essentia persona, ne sit pars alterius. Quod autem illa persona evaserit tunc pars, probatur: Quia natura humana est tunc pars; Ergo etiam pars est, divina natura suam subsistentiam habens, hoc est, per sonam divinam, quā humanitatem assumptam.

RESPONDETUR. Inprimis, argumento non probari intentum, quia quamvis natura divina haberet rationem partis, nondum sequeretur, quod ipsa persona, quā naturam humanam assumpsit, haberet rationem partis, utpote ab illa virtualiter distinguita.

Sed neque sequitur etiam naturam divinam habere rationem partis; quia ea quā requiruntur ad conditionem partis ei non competunt, ut docetur in materia de subsistentia; sed tantum habere rationem alterius extremi, licet extrellum aliud, ex suis prædicatis possit appellari, & sit etiam pars.

OBJICIT 4. Unum idemque subiectum disparata esse non possunt, nec disparata de uno idemque dici possunt in Quid. Deus & homo disparata sunt. Ergo &c.

RESPONDETUR. Unum idemque subiectum, disparata non potest esse per identitatem disparatorum, vel si sunt disparata non tantum in ratione entis, sed simul etiam se non habeant unquam completivum & compleibile. Concedo. Unum idemque subiectum disparata esse non potest per unionem, si unum extremorum sit compleibile, & aliud completivum Nego. Et hoc secundum est in nostro casu; nam natura humana disparata in ratione entis, habet rationem compleibilem per personalitatem divinam. Quando autem censet, quod homo & Deus ita secum differant, sicut homo & non homo, id immixtum dicitur; quia inter hominem

& Deum non est oppositio contradictoria; iesūs inter hominem & non hominem: Aut ad maximum talis est oppositio in ratione entis inter Deum & hominem; sicut inter hominem & non hominem; sed non est talis in ratione compleibilis & completivi.

Quare autem bene prædicari possit, Homo est Deus, id inter alia rejici debet, quia ly homo non supponit pro sola natura, sed pro natura personata personā Verbi; de persona autem Verbi in Quid potest prædicari Deus. Hæc autem propositione natura humana est Deus, simpliciter est falsa; sed hoc sensu vera, natura humana est terminata personā divina, quā prædicatio spectat potius ad prædicationem quasi differentiæ. Quando autem probat ex eo in Christo fore duas personas; quia persona est substantia prima intelligens, hæc definitio jam est suprà negata.

OBJICIT 5. Illa ipsa natura humana in se præcisè spectata, est homo, ergo persona: Si enim non esset homo, licet ita argumentari; Filius ille hominis non est persona. Filius Dei est Filius ille hominis. Ergo Filius Dei non est persona.

RESPONDETUR. Negando assumptum. Probatio non convincit: Quia Filius ille hominis præcisè secundū naturam humanam non est persona. Concedo, sumptus cum sua personalitate, quam habet à Verbo, Nego.

INSTAT 1. Illi naturæ humanæ, competit definitio hominis.

RESPONDETUR. Ut illi competit definitio in concreto, habetur id à personalitate, ut competit in abstracto, competit illi de se. Quando autem urget inexplicabile esse, quid sit illa animalitas rationalis in abstracto? Non est enim natura universalis abstracta: Quia hæc nihil ad præfens facit; non etiam est formam hominis, sed aliquid formā præditum. Non etiam est pars essentiæ humanæ; quid ergo erit? Quando inquam, id urget, non convincit; quia animalitas rationalis est compleibile complemēto personali, ut docetur in materia de subsistentia, licet illud compleibile sit in entitate individuum.

INSTAT 2. Existēntia singulare non solēnt vocari abstracta; talis autem est illa natura humana.

RESPONDETUR. De facto illam naturam, esse unitam personalitati divinæ, adeoque abstracta non est. Casu autem quo spoliaretur persona divina, an hoc ipso redderetur subsistentia? Est quæstio Philosophica, non Theologiae controversæ; in omnium tamen principiis non vocaretur illa natura abstracta, sed potius existens sine personalitate; sicut anima rationalis post separationem non dicitur quid abstractum: Hoc enim importat nostras intentiones secundas.

R. P.
MŁOD
nowski
m. sec. Z.

VI

INSTANT 3. Subsistensia quā caret natura humana, vel ad naturam hominis constituendam pertinet, vel non? Si non pertinet, ergo fine illa natura humana dicitur homo: Si pertinet, ergo natura humana non erit integra.

RESPONDETUR. Pertinere illam per modum termini personantis, non aliā pertinentiā. Unde caret illa natura sua integritate termini, non naturae. Actiones etiam illa natura exercet, quae sunt suppositorum, sed exercet terminata personalitate Verbi; ita ut illae actiones exerceantur elicitive à natura humana, terminativè & suppositaliter ab homine, in ratione hominis personali, constituto, per personalitatem Verbi: Beneque potest in hoc sensu dici; Humanam naturam per se non subsistere, quia habet rationem partis, nec per se stantiam habet sibi debitam, sed est in Verbo tanquam in supposito. Quare autem non evadat persona ipsa habens rationem partis? Alibi dictum.

Quando autem ex eo, quod natura humana maneat tota, infert, non posse habere rationem partis, id in materia de subsistensia refutatum est: Nam gutta est tota, & nihil illius entitatis perit post unionem cum altera gutta, & tamen post unionem habet rationem partis. Ad quid autem fuerit necessaria illa unio? non est explicare hujus loci, spectat ad materiam scholasticam. Breviter dico necessariam fuisse ex suppositione ponendae dignificationis Dei per Theandricas actiones Dei, & ex suppositione, quod vellet sibi Deus ad aequalitatem satisfieri pro mortali offensa.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones Crelpii & Eunomianorum.

OBJICIT 1. Quia si Christus esset summus ille Deus, & tamen Filius, id ex eo esset, quia esset ex essentia Patris genitus; quod ipsum est impossibile; quia sequitur, Filius esse suipius Filius; etenim ex cuius essentia quispiam generatur, cuius est & Filius, sed Filius ex suipius essentia generatur, quia est illi communis cum Patre. Ergo, &c. Quod ipsum argumentum sic aliter proponit. Nemo ex generatur; esset enim antequam esset; esset, quia esset causa suae generationis; non esset? Quia generaretur. Deinde relata sunt generans & genitum, non possunt autem relata eidem, respectu eodem, eodemque tempore inesse, sunt enim opposita; oppositorum autem natura est, ut se invicem permant, dicto modo.

RESPONDETUR. Docemus nos Catholici, essentiam non generare; sed quod Pater generet; Si ergo essentia non generat, quia est Filius

lius essentia Verbum adeoque suipius: Hoc autem quod dicimus produci a Patre ex sua essentia Filium, triplicem ferme sensum habere potest.

IMPRIMIS ne dicatur creatura esse Filius, eò quod si productus sine concursu materiæ, seu ex nihilo subiecti, dicitur esse genitus ex essentia, quasi (abusivissime loquendo) ipsa essentia habeat rationem principii materialis; ex hoc autem principio non sequitur, Filius generare seipsum, quia principio materiali non tribuitur generatio.

SECUNDUS sensus est, Filius est ex essentia Patris genitus: hoc est ex essentialibus principiis habet Pater, ut generet Filium, depositente essentia triplicem personalitatem, ratione suæ capacitatris, quam habet ad terminari à tribus personis: Et ex hoc, nullo modo sequitur, Filius esse Filius suipius, sed tantum sequitur, Filius habere essentiam, quæ exigit terminatilitatem à sua persona, & ab aliis duabus. Et si esset Filius essentia divina, vel hoc sensu esset ex sua essentia, quia illa diceret influxum positivum, & realem producentem filiationem, tum primum inferretur intentum Crelpii; Fides autem negat hunc influxum; sine autem tali influxu, qui potest dici generare? vel hoc ab illo esse genitum?

TERTIUS SENSUS potest esse, quod Filius sit genitus ex essentia Patris, hoc est, habet sibi communicatam essentiam à Patre, ex quo non sequitur, Filius esse suipius Filium, quia cum non essentia sit principium communicationis, sed ipse Pater, sit ut non possit dici, quod sit Filius essentia. Addi posset, ex essentia divina genitum esse Filium, sed terminatà personalitate Patris & secundum virtualitatem dictionis; quod dicere, & quod Patrem esse, non probatur quod conveniat Filio.

OBJICIT 2. Et hoc argumentum pluribus locis urget. Ex nostris principiis sequitur dari infinitudinem personarum in Divinis; quia tota ratio generandi & spirandi stat in hoc; quia Pater seipsum intelligendo generat Filium, & uterque se amando Spiritum Sanctum spirant; hoc autem probat ulterius dari processum in generatione & spiratione: Quia ex una parte quævis persona & seipsum & alias intelligit; ex alia parte diversam atque adeò distinctam esse oportet imaginem Patris, quia Pater est, & Filius quia Filius est, & Spiritus S. quia Spiritus S. est; sunt enim relata; relata autem omnia sunt opposita; oppositorum autem oppositas esse oportet imagines; pro imaginum autem diversitate ac multitudine orietur dicta diversitas, procedemusque semper in his imaginibus, producti- nibus, adeoque in personis.

RESPONDETUR. Negando sequelam, cuius probatio ut solvatur.

ADVERTENDUM est, quod in materiis speculativis istius mysterii dicitur, Verbum procedere

dere ex cognitione omnium personarum, con-
ſequenter esse expreſſionem omnium persona-
rum; ex quo principio ſequitur non indigere
Spiritum S. alia ſuī expreſſione; cū illa habeat
in ſeunda persona: Sed hæc expreſſio, quā
Verbum exprimit tertiam personam, non habet
rationem imaginis rēſpectū Spiritus S. confe-
quenter nec dicetur Filius imago Spiritus San-
cti, quā de ratione imaginis eſt (ut videmus in
imaginibus creatis) ut producatur, quam vim
produci, quia non probat Crellius haberi in
Spiritū S. rēſpectū Filii, fit ut rēſpectū Spiritus
Sancti, non fit eūs imago Filius, quāvis eun-
dem exprimat.

Rufus, omnes tres Personæ intelligunt ſe in-
tellectione communi & essentiali, cui nullum
rēſpondet verbum, ex ſententia communi.
Principium etiam quod aſſumit, Oppoſitorum
dēbere eſſe imagines oſpoſitas, etiam in natu-
ralibus non convincit; quia una entitatē no-
tia, quā eſt ſimplex qualitas, utrumque expri-
mit, ut cū dico, Pater non eſt Filius, item Ens
non eſt nihil. Denique videtur, argumentum
eſſe de ſubjeſto non ſuponente; ſuponit enim
in Divinis poſſe dari imaginem rēſpectū Spiritū
S. quod non probat. Quare autem Filius non
indiget ſuī imagine, inſra ſpecialiter dicetur.

Neque valet quōd dicit Crellius. In Deo
quāquid eſt, Deus eſt; Ergo cū in Deo ſint
imagines rerum ſingularium, earumque infinitum
variorumque voluntatis actuum, hæc
omnia Deus erunt; Personis tamen different
dillo, vel illis à quibus ſunt producta: Non in-
quam valet; non enim in Filio, ſed potius Filius
eſt imago rerum ſingularium, neq; in Deo
ſint imagines rigorōſe loquendo, ſed ſolus Fi-
lius eſt imago Patris, quia p̄r̄ter Patrem, nihil
habet vim producendi ſuam imaginem; quod
tamen ad imaginem requiſitum eſt, ut dictum
aliquoties. Per hoc tamen non nego, eſſe in
Deo ideam ſeu ſimilitudinem expreſſivam re-
rum ſingularium; hæc tamen ſimilitudines ut
dicit Deus, non ſunt diſtinctæ personæ; quia ſunt
p̄tinentiellec̄tio in actu ſecundo, quā eſt ipfiffima
natura Divina. Filius etiam pro ſua parte eſt
ſimilitudo expreſſiva ſingularium, nec tamen
ſimilitudines multiplicant perſonās; quia
illa ſimilitudo, quā eſt perſona ſeunda Trini-
tatis, eſt & debet eſſe adæquatum expreſſivum
mobilium omnium, conſequenter non relin-
quit quidquam particularibus ſimilitudinibus,
que inter ſe diſferunt, exprimendum.

Deinde cū notitia una ſeu ſimilitudo unius
objec̄tū, ſept̄alius ſimilitudinis, ſeu notitia
objec̄tū, nihil habeat tale, quod ſe habeat per
modum producentis & producti, quā ſola op-
pofitio arguit de facto multiplicitatē perſonā-
rum, fit ut illæ ſimilitudines, non multiplicent
perſonās.

INSTAT. Non eſt cauſa, cur non Filius v. g.
producat alium Filium, & cur Filius ad ſalvan-
dum hoc, quōd ſit Deus, non poſſit etiam eſſe
Pater?

RESPONDE TUR. Cur Filius non generet,
tres poſſunt aſſignari rationes, quā proportiona-
tate ad Spiritum S. applicari debent. Im-
primis quia quando, iuſſicenter aliquid ab uno
præſtatur hoc ipſo non jam id præſtatur ab alio,
niſi adſit altius aliquod principium, pro ſua li-
bertate, novo titulo illud ponens, & ita v. g. al-
bum in albedine, & animatum unā animā ratio-
nali, non dealbatur alia albedine, nec animatur
alia animā rationali. Et universaliter effeſtus
non poſteſt produci, & pendere à duabus cauſis
totalibus ejusdem rationis, niſi Deus illas pro
ſua libertate aſſumat, imo Vasq. cenſet, id ne
quidem diuinitū fieri poſſe. Quia ergo ita
generat Pater Filium, & Filius ita generatur à
Patre, ut quid habeat viſ generandi, totum
per dogma Fidei (cujuſ contradictorium non
oſtentatur) intra Patrem conſinatur. Item
cū totum id quod deberet habere alius filius,
in hoc Filio conſinatur, nullumque dari poſſit
principium altius, quod alio titulo idem ponat,
fit ut jam non poſſit dari Filius Filii; qui quam-
vis non ſit Pater, erit adhuc Deus; quia per fi-
dem ſtante alicetate in perſona ponitur identitas
in natura. Deinde, quia cū in Verbum non
ita ſit Verbum, ut ſit Patris Verbum, ſed etiam
ſibi ipſi, eſt Verbum, & ita unio non tantum
composito, ſed & ſibi ipſi eſt unio: Et universaliter
omne formale, eſt etiam ſibi ipſi tale, fit, ut
jam Verbum non debeat habere aliud verbum;
Et ſicut albedo non indiget alia albedine deal-
bari, ſed & ſubjeſto, & ſibi eſt albedo; ita illud
Verbum, non indiget alio verbo loqui, ſed ſibi
ipſi eſt Verbum. Denique quia & eſſet ter-
minus adæquatus totius generationis Filius, &
non eſſet terminus adæquatus; non eſſet terminus
adæquatus generationis; quia adhuc relin-
queret locum alteri filio; eſſet autem terminus
adæquatus, quia ex una parte non implicant dari
terminum adæquatum generationis in Divinis,
conſequenter actu jam dabitur: ex alia parte,
quia fides nos docet, totius generationis in Di-
vinis adæquatum terminum, eſt, ſecundam
perſonam.

OBJICIT 3. Idem. Sequeretur Christum
eſſe ab æterno, & non eſt, eſſe quidem, quia
ſumimus Deus debet eſſe æternus; non eſſe au-
tem, quia generatus eſt.

RESPONDE TUR. Negando generationem
non poſſe eſſe ab æterno.

INSTAT 1. Generatio propriæ dicta, eſt mu-
tatio ex non ente in ens. Ergo non poterat eſſe
æterna.

RESPONDE TUR. Negatur Antec. nam A-
rist. putavit generationes fuſſe ab æterno, & ta-
men non poterat ſuponere, quōd ex p̄ce-.

Bb 2 deſte

R. P.
MLOD
nowski
m. ſez. Z.

VI

dente non ente fuerint, convincereturque Aristoteles, quod id non potuerit supponere; alias, eo, quod est ab aeterno, daretur aliquid prius, nempe illud non ens; & tamen aeterno a parte ante nihil datur prius. Rursus pone per impossibile Solem ab aeterno, genita fuisset ex illo lux aeterna, nunquidne ex non ente lucis presupposito? Potius ergo generatio, si sumatur filiata, erit origo in similitudinem naturae.

INSTANT 2. Si id, quod generatur ante non existit, poterit etiam generari, quando jam res ipsa existit.

RESPONDEatur. Negando sequelam; generabitur autem ab aeterno illam generationem accipiendo, ut sit ab aeterno sine ulla praecedentia negationis esse; non erit autem illa generatio aeterna conservatio; quia cum sit aeterna, & aeterno nihil sit prius, & conservatione sit aliquid prius, sit ut illa generatio non sit conservatio; rigorosè, seu nisi sumas conservationem pro permanentia, sicut verbum Domini, ita & ejus generatio manet in aeternum.

ADDO, in aeterna generatione qualis esset, si per impossibile sol ab aeterno productus emanasset lucem, verum erit etiam per Crellium in illa suppositione, generari id, de quo fallum est dicere, ante non extitit, quomodo enim ab aeterno generaretur, si ante non extitit, quo autem sensu dici possit generari quod jam existit, superius dictum in simili, nempe non hoc sensu, ut intelligatur generatio per modum viae, tendentiae, cum jam habeatur terminus genitus, sed hoc sensu, quod jam res ipsa existat, sed vi generationis ab aeterno completa & permanentis; ut ab aeterno sit & generatio, & ab aeterno esse geniti.

INSTANT 3. Generatio Filii Dei est generatio propriè dicta; jam autem generatio lucis ex sole non est propriè dicta; quia haec est quid accidentale; generatio autem est substantialium.

RESPONDEatur. Per multos est lux substantialis, pone per suppositionem, quod sit substantialis, adhuc manebit totum instantia robur. Denique generatio accidentium & substantialium conveniunt in hoc, quod utraque sit generatio; si ergo accidentium generatio, non debet esse ex non entibus, appareat quod de ratione generationis ut sic, non sit esse ex non entibus. Quando autem ratione partium successivarum in continuata generatione lucis, vult salvare, quod illius etiam generatio sit ex non entibus, id non convincit; quia imprimis lux per meliorem Philosophiam producitur instantiæ. Deinde quia ipsa lux ab aeterno producta, quo non haberet ante se priorem, essetque lux generata, non fuisset ex non entibus? Urget adhuc argumentum, an hucusque adhuc Filius generetur? Sed ad hoc supradictum.

OBJICIT 4. Persona nihil aliud est quam substantialia prima intelligens; Ergo si persona

Deitatis secunda ex substantia prima generata est, duæ erunt in Deo substantia.

RESPONSUM jam est aliquoties supradictum, negando hanc definitionem substantiarum, ad maximum concretum ex natura & personalitate, hoc est substantia prima intelligens.

OBJICIUNT 5. Eunomiani apud Gregor. Nazianz. Orat. 35. Vel volens Pater Filium genuit, vel nolens? Si nolens, ergo illi facta est violentia; si volens, ergo Filius voluntatis est Filius, novaque erit mater voluntas loco Patris comminiscenda.

RESPONDEatur. Nazianzenus: *Vel ex nolente Patre genitus es, quis ergo ei violentiam intulit? vel ex volente?* Ergo Pater tibi (inquit ille) propter paucas syllabas perire; voluntatus siquidem Filius es. Idemque retorquet de creatione mundi. Directè autem dici potest, quod Filius ille sit quidem volentis, sed non voluntatis; pricipue cum Deo generatio fortasse sit ipsa dignificatio voluntas, inquit idem. Aliâ viâ eidem argumento satisficeri potest, quod Pater genuerit Filium volens, hoc est, ex inclinatione naturæ fecundans; sed non volens, hoc est ex libera electione.

OBJICIUNT 6. Idem apud eundem. Vel existentem vel non existentem Filium genuit Pater; si existentem frustra generatur; si non existentem, ergo non ab aeterno est.

RESPONDEatur. Nazianz. retorquendo argumentum, an ipse Pater sit ab aeterno ex entibus, vel non ex entibus? Retorquet item, an tempus sit in tempore, an non? Si in tempore, quod tandem? Si non in tempore; quæ sapientia tempus temporis expers inducere? Retorquet item, casu quo quis dicat; Ego nunc mentior, vel enim mentiens verum dicit, vel mentitur verum dicens? Retorquet item, vel aderasti dum gignereris, vel non? Si aderas, quisnam & cui? Si non aderas, quomodo a te ipso disjungeris? Quod si dicas, neutrum horum extremitatum verificari; dicemus idem de Dilemata proposito. Quomodo autem directè respondendum, supradictum.

DIFFICULTAS II.

Solutio Objectionum ab Autoritate.

OBJECIT plura Crellius ex sacra Scriptura, oscernemus hos locos per titulos.

Punctum Difficultatis 1.

Solutio Objectionum ex sancto Iohanne.

OBJECIT 1. Crellius. Quia S. Joannes appellat Christum Dei verbum in principio apud Deum fuisse, a Deo missum. Et frequenter

etiam ab aliis Scriptoribus Christus con-
diligitur Deo, ut cum vocatur Dei Filius,
Dei imago, à Deo Domino, & Christus factus
Iudex constitutus & similia, quomodo ergo
Christus potest esse Deus ille summus?

RESPONDETUR. Hanc varietatem signifi-
candi oriens ex distinctione personarum inter se,
non ex distinctione in naturis. Reliqua etiam
competunt Christo, secundum naturam hu-
manam.

INSTAT 1. Crellius, ex hac response se-
guitur, vel plures esse deos? Quod absurdum
est; vel illas personas distinctas, unum Deum
constituere? Quod posterius consistere non
potest, quia Deinomen, personæ nomen est; si-
gnificat enim eum, qui ceteris imperat, quod
oppositum est.

RESPONSUM jam supra est, quid nomen
Deus sit nomen personæ communiter ad tres
personas sumptus; ad eum modum, quo nomen
homo, est nomen personæ communiter ad sin-
gularem sumptus, & non importantis unam sin-
gularem personam.

INSTAT 2. Si nomen Dei, pro summo Deo
acceptum, Christo cum Patre commune esset,
nulla effleratio cur pro Patre peculiariter summa-
tur; & sic Christus a Deo distinguatur; quomo-
do enim cum Patri & Filio commune sit, unum
ab altero distingue: Non recte loqui censere-
tur, qui Patrem a Deo simpliciter posito distin-
gueret, quis unquam legit, Pater Dei misit
Deum, Pater dedit Deum, Deus exiit a Pa-
tre; si in Patrem creditis, etiam in Deum cre-
dere?

RESPONDETUR. Quæ sit ratio cur nomen
Dei peculiariter pro Patre sumatur, dictum su-
pi: Quia ipse est fontalis origo Deitatis. Quod
attinet ad locutiones ab eodem collectas, id
pro nobis facit, quia hæc omnia ostendunt Dei-
tatem Filii Dei; si enim Patrem suum vocabat
Deum, ex quo scandalifati sunt Judæi, quod se
Deum faceret, hoc ipso æquivalenter ponitur
prima persona Pater Dei, correlativa enim sunt
Filius Dei, Pater Dei, & cum miserit Filium qui
Deus est, hoc ipso misit Deum, & si dando Fi-
lium hoc ipso nobis omnia cum eo dedit, quo-
modo non dedit Deum? Et sic dicitur, creditis
in Deum, & in me credite, æquivalenter dici-
tur, in Patrem creditis etiam in me, qui Deus
sum, credite: Hæc enim parilitas objecti credi-
endi, parilitatem Deitatis ostendit. Et si di-
citur Deus esse Verbum, & hoc Verbum esse a-
pud Deum, recte colligitur Deus esse apud
Deum. Missio quæ illic adfertur, vel est signi-
ficatio missoris æternæ per generationem, vel
temporanæ per unionem naturæ hujus huma-
næ cum persona Verbi? Poterit censeri Iudex
constitutus ratione humanitatis.

INSTAT 3. Quando Christus dicitur æqua-
lis Patri, qui à Deo distinguitur, distinguitur

totus quantus, non verò unius tantum naturæ
humanæ causa.

RESPONDETUR. Attendum esse ad
phrasin Scripturæ, quomodo procedit; nam in-
æqualitatem quotiescumque significat, loquitur
de natura humana, quando autem significat æ-
qualitatem, attendit ad personam identificatam
realiter naturæ divinæ. Nec obest ne dicatur
æqualis quamvis dicat inæqualitatem ratione
naturæ humanæ; quia illuc attenditur ad æqua-
litatem non nisi in illo ordine divino, in quo non
dicit naturam humanam. Posunt autem ali-
qua sine addito dici æqualia; licet in alio gene-
re dicant inæqualitatem; & ita unus homo est
æqualis alteri in specie humana, in esse nobiliter
nati, etiamsi sint inæquales ratione virtutis, di-
vitiarum, &c.

OBJICIT 2. Frequenter S. Joannes, imo &
alii Evangelistæ appellant Christum Filium
Dei; Filius autem Dei supremus esse non pot-
est; nam ex hoc ipso quia Pater est, est Filio ex-
cellentior: Deo autem supremo nihil est excel-
lentius, abestque à Filio excellentia, quæ est es-
se à seipso, quia Pater habet essentiam à seipso,
non Filius. Unde etiam frequentius appellatur
Christus Filius Dei, quam Deus: Quia ly-
Filius discernit eum à supra atque indepen-
denti Divinitate, quod vox Deus non præstat.

RESPONDETUR. Esse quidem non paucos
ex nostris DD. qui locum illum, Pater major
me est, ita interpretantur, ut id verum sit non
tantum de natura humana, sed etiam secundum
esse Divinum, intellige sub præcisa denomina-
tione, & appellatione Patris. Communiorum
tamen sequendo responsionem, quando dicit,
Christus Patrem esse majorem, non agnoscit
majoritatem in natura; nam in generatione u-
nivoca debet esse similitudo naturæ; talis au-
tem est in Divinis, nec oppositum probat Cre-
llius. Non dicit etiam majorem esse in ratione
personæ Patris, quæ persona est, quia cum tam
persona Filii quam persona Patris essentialiter
perat identificari naturæ divinæ, quæ est omnis
perfectionis fons, sit ut etiam in ratione per-
sonæ, non sit perfectior. Dicit itaque & agnoscit
majoritatem in ratione naturæ divinæ & per-
sonæ comparata ad suam naturam humanam.
Quomodo autem in Filio salvetur aseitas ad es-
se Dei requisita, supra dictum, quomodo item
non sit melius in Divinis dare? Est supra etiam
expeditum. Quod autem secunda persona fre-
quentius appellatur Filius Dei, quam Deus ad
computum attinet, sed non probat intentum;
quia hoc ipso quod sine addito appellatur Filius
Dei; hoc ipso appellatur Deus: Sicut hoc ipso,
quod Petrus appellatur filius hominis, hoc ipso
appellatur homo. Forte etiam ad hoc atten-
debat Christus & Evangelistæ, ut mysterium
Trinitatis commodius innotesceret repetendo
denominationem Filii.

R. P.
MŁOD
nowski
m. A. Z.
VI

INSTAT 1. Crellius. Deus supremus etiam ratione persona ab alio esse non debet, quidquid enim ab alio est id à causa efficiente pendet; Deus autem supremus non habet causam efficientem.

RESPONSUM suprà, esse ab alio tanquam à principio non repugnare personæ divinæ, quod principium ita producat, ut etiam candem communicet naturam. Cæterum ab alio tanquam à Creatore esse non potest.

INSTAT 2. Persona divina nihil aliud est, nisi natura divina, ergo si à Patre est producta persona, etiam erit producta natura.

RESPONSUM suprà, personam quidem esse realiter physicè idem cum natura, sed non idem virtualiter, ratione cuius virtualis alietatis, improductâ naturâ, potest produci personalitas.

INSTAT 3. Si Christus naturam non accepit à Patre, non fuit proprie generatus; quisquis enim ab altero generatur, naturam suam ab illo accipit.

RESPONSUM supra. Christum accepisse naturam à Patre, per communicationem, sed non per productionem, estque secunda persona in similitudinem naturæ, quantumvis non productæ, de quo in materia scholastica.

OBJICIT 3. Crellius. Christus à seipso nihil potest facere, ut dicitur Joannis 5. v. 19. & 30. Deus autem summus à seipso omnia facere potest; ergo Christus non est summus Deus.

RESPONDETUR. Cùm Christus communicat à Patre habeat naturam, & cùm persona illius verè sit producta, rectè dicit Christus, etiam secundum quod Deus est, quod à seipso nihil facere possit. Multi etiam ex nostris Doctribus intelligunt hunc locum de Christo secundum naturam humanam spectato.

INSTAT 1. Idem. Ex vi responsionis sequitur, & esse Christum supremum Dominum ut supponitur, & non esse, quatenus cum potentia ab illo accepta, & non aliter, omnia facere potest.

RESPONDETUR. Christum facere omnia, potentiam ab alio acceptâ per communicationem, sed non potentiam accepta per creationem, dependentiam. Quando autem urget & fore Christum æternum & non æternum, ad hoc facilius responderet, quod sit æternus ratione naturæ & personæ divinæ, non ratione humanae.

INSTAT 2. Crellius. Hanc responsionem textui repugnare; quia v. 20. reddens rationem Christus, quod non faciat quidquam Filius, nisi videat Patrem facientem, hanc dat, Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit, & majora his demonstrabit opera, ut vos mirermini: Quem locum ita ponderat, opponuntur inter se facere aliquid ex seipso, & aliquid facere si Patrem viderit facientem, consequenter aliquid facere si Patrem facientem vi-

derit, est non propria, sed à Patre accepta potentia & auctoritate id facere.

RESPONDETUR. Quod attinet ad hunc locum quem urget, multi ex SS. Patribus accipiunt eum de humanitate Christi, cui acceptio-
ni facient etiam allata verba. Sed stando in hac prima responsione adhuc dici potest, quod ly dilectio, non significet quod ex vi amoris & be-
nevolentiae gratuita, communicet illi notitiam
essentiali, sed significat quod non coactus,
sed ex inclinatione naturæ id præstet, ad quod
alludit celebris illa alias alligata auctoritas, Pa-
trem genuisse Filium voluntate, non necessitate.
Per ly autem & majora his demonstrabit, ut
& vos credatis; non loquitur jam de commu-
nicatione notitiae, noviter, per ordinem ad se-
cundam personam tribuendæ, sed de commu-
nicatione æterna quidem, manifestanda tamen
in tempore, ut & ipsi Apostoli mirentur; ad
eum modum, quo petimus à Deo ut nobis velit
remittere peccata, & tamen non petimus positionem
novi in entitate actus. Quod autem
addit hinc, eo loco comparari hinc à Christo Pa-
trem artifici cuiusdam, qui Filio suo præbeat exem-
plum, & fidelissimè ostendat, quid sit faciendum;
id non convincit, in quantum defendimus hæc
verba intelligi de Divinitate Christi, sed com-
parari iis, qui nihil agunt, quin agat suo consen-
su aliis; vel comparari speculo quod repræsen-
tat omne illud, cuius est imago, cum hac diver-
sitate; quod repræsentatio illa in Divinis sit
substantialis personata, & ejusdem cum eo,
quod repræsentat, naturæ.

INSTAT 3. Ex dictis sequeretur, Christo omnia ab solute, nullâ re exceptâ ab æterno jam
fuisse demonstrata, nec quidquam ei demon-
strari amplius, nedum aliquid majus potuisset,
utpote cui communicata natura cum attributis,
quibus nihil est majus, & tamen Christus aper-
te afferit Patrem sibi adhuc majora illis demon-
straturum.

RESPONDETUR. Promittit se Pater majora his demonstraturum per communicatio-
nem, non majoris intrinsecè potentia vel scientiæ, sed per demonstrationem & manifestatio-
nem maiorem, communicata ab æterno po-
tentia & scientiæ. Quod autem addit inferioris
Christum pro ratione reddere, cur haec sibi sint
à Patre demonstranda, quod Filius hominis sit,
id non convincit; nam non facit propositio
hunc sensum; quia secundum naturam huma-
nam inferior illo sum, sed facit hunc sensum, de-
monstrabitur magis mihi communicata poten-
tia & sapientia; ut adhuc homines ad Deum
incarnatum & factum hominem.

INSTAT 4. Si Pater per æternam illam ex
essentialia sua generationem istam operandi facul-
tatem Filio dedisset non ex libera voluntate,
sed necessario dedisset; nam necessaria sunt æ-
terna; quod à libera Dei voluntate penderit, id
æter-

ternum esse non potest; quia liber voluntatis actus tempore rem illam praecedit: Jam vero Christus ex libera voluntate, non necessario, dicit Patrem istam facultatem sibi dedisse; ait enim Pater diligit Filium, & omnia demonstrat ei quae ipse facit.

R E S P O N D E T U R. Hoc argumentum multis omnino ex capitibus non convincere; nam imprimis dici potest, communicationem quidem intrinsecam notitiae, & potentiam, necessariam esse, sed manifestationem illius potentiam fuisse liberam; sicut & ipsum incarnationis decreto. Deinde quod assumit id quod à libera Dei voluntate pendet aeternum esse non potest, si dicat de actu Dei, secundum immanem Deospectato, & secundum id quod dicinre, & in reto, falsa est propositio; ut noscitur ex materia de Actu Dei libero, demonstraque exinde, quia Deus est actus purus nulli potentialitati subjectus, nec componibilis ex potentia nescitiva & actu; Si autem dicta propositio, id quod à libera Dei voluntate pendet remnum esse non potest, sumatur secundum id quod dicit Actus liber in obliquo, & pro connotato, & quaestio philosophica, an sc. sit aliquid creatum (quod suppono esse connotatum actus Divi liber) quod tamen possit esse ab aeterno? Denique male infert, quod ex dilectione ex qua Pater demonstrat hoc Filio, sequitur liberè hoc illum facere: nam praeter interpretationem huius dilectionis supra factam, hoc addi posset; Datur Deo dilectionem, quā Deus non liberè sed necessario amat, ut amat se ipsum & in probabili Theologia etiam possibilia.

Continuatur Solutio.

Post etiam sustineri bene, ut etiam supra innui, quod hic agatur de humanitate Christi secundum quam facit omnia, quae viderit Parentem facientem, &c. Videnda sunt argumenta Celli, quomodo hanc solutionem impugnet.

I N S T A T enim 1. Nullum est fundamentum in Script. affirmandi hanc distinctionem duplicitatur, & loca quae afferimus ex Act. 2. v. 4. Ubi Deus dicitur iurasse Davidi de fructu umbi ejus secundum carnem suscitaturum esse Christum. Item quae adseruntur ex Epist. ad Rom. 1. v. 3, & ibidem c. 9. v. 5. haec omnia non sunt ita accipienda, ut opponantur natura humana, & natura Divina in Christo; sed ut opposuntur Spiritui, quod scilicet non secundum Spiritum, sed Filius Davidis Christus: quod ipsum probat, quia similes loci in Script. dicunt oppositionem ad Spiritum: Ut cum dicitur ad R. Rom. 4. v. 1. Quid ergo dicemus invenisse Patrem nostrum secundum carnem. Ubilis secundum carnem opponitur Spiritui: quod scilicet hic non consideratur, ut Pater spiritualis Iudeorum.

R E S P O N D E T U R. In primis non esse principia hæc fundamenta, ex quibus arguamus di-

stinctionem naturæ humanæ in Christo à Divinâ; hoc enim est potissimum, quia scilicet Christus est Deus, quod nos Scriptura per Ecclesiam docet, sed etiam verus est homo, ex quo sequitur duas esse in Christo naturas. Sed etiam loca allata bene defendi possunt: Concedo enim interdum carnem opponi Spiritui, sed non probat Crellius in dicto loco opponi non nisi Spiritui: & certe quando supponit non esse in aliquo nisi Caro & Spiritus, semper Caro opponetur Spiritui; sed nego supponi posse in hoc toto, quod est Christus non fuisse etiam personam Divinam. Denique etiam Caro saepe non opponitur Spiritui, sed includendo Spiritum opponitur Deitati; sic v. g. dicitur omnis Caro corrupta viae suam, ubi non significatur oppositio ad Spiritum: hic enim potius corruptus se, sed de oppositione ad Deum. Quando autem premit illum locum, Qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui praedestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum Sanctificationis ex resurrectione mortuorum, ubi opponitur Ly secundum carnem, ad Ly secundum Sanctificationem Spiritus: id etiam non convincit; quia concedo hic carnem opponi Spiritui; sed nego opponi allegatis à nobis locis. Addit bene Petavius l. 3. c. 3. n. 9. In hoc loco esse antithesin ad naturam Divinam, ita ut sensus sit, Christus homo praedestinatus ut esset Filius Dei non secundum carnem præcise, sed in virtute, hoc est secundum excellentiorem positionemque conditionem, quæ in eo declarata est, nempe Deitatem, Ly enim virtus seu potentia sumitur interdum pro natura, ut cum i. ad Cor.

i. v. 24. appellatur Christus Dei virtus, & 2. ad Corinth. 13. v. 4. Nam est crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei: Nam & nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum illo, ex virtute Dei, &c. Et 2. ad Thessal. 1. v. 7. prosequitur ulterius Petavius. Quoniam scilicet Divinitatem Christi maximè prodidit communictio Spiritus S. qui est fructus resurrectionis Domini, id subjecit, secundum Spiritum Sanctificationis. Denique addi posset, quamvis alatis supra locis Scripturæ non ostendatur oppositio illius carnis ad esse Divinum in Christo, sufficit quod hoc esse Divinum ex aliis locis colligatur.

I N S T A T 2. Etiam posita distinctione duplicitis naturæ, per eam præsens argum. defumptum ex S. Joanne explicari non potest: quia quod de toto aliquo simpliciter, dici potest, hoc de eodem simpliciter non negatur, etiam si ea res toti illi secundum unam tantum partem insit, secundum alteram non insit; quis enim v. g. hominem simpliciter neget carnem esse; quia anima ejus caro non est, nec comedit? At si Christus Dominus ille supremus est, de eo simpliciter afferendum est, cum a se ipso omnia facere posse, perindeque ista se habent, atque si al-

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet. Z.

VII

quis negaret posse hominem intelligere, quia id secundum corpus, non potest. Advertit Crellius suum argum. procedere de iis prædicatis, quæ insint toti subiecto simpliciter, ac sine limitatione, licet uni parti primò insint; totiautem non nisi consequenter, quale prædicatum est y. g. mortale; tale autem prædicatum non est immortale, quod non effertur de toto homine simpliciter, quia totum hominis corpus moritur, utut Spiritus superstes maneat.

R E S P O N D E T U R. Quamvis consuetudo loquendi non ferret hoc in aliis, ut quod de toto simpliciter dicitur, de eodem simpliciter negetur, id in præsenti locum non habet, quia cum nullum sit tale totum, quod constet duabus naturis completis & perfectis; hinc potest etiam de hoc toto aliquid dici, & eo modo dici, quo, de aliis non dicitur: nam in aliis, aliud extremum, non est natura perfecta: Unde ratione illius non potest aliquid simpliciter dici, & ratione aliud simpliciter negari, secus in Christo. Deinde istud ly simpliciter in præsenti æquivocum est: Si enim ly simpliciter sumatur pro dicto sine restrictione, & addito, verum est de Christo sine addito dici, *amē ipso non possum facere quidquam*. Si autem Ly simpliciter supponit, pro eo quod est in nullo sensu id dici potest, Falsum est de Christo dici in nullo sensu posse, Ly: A me illud etiam non valde placet, quod utatur utut ad significandam durationem animæ post mortem, quasi dubitans de illius immortalitate.

Notandum hic etiam est, duplia esse prædicata, quædam affirmativa, quædam negativa, idemque dicendum de veritatibus: ut aliquid de alio negetur, sufficit aliam partem dare fundamentum negationis; & sic potest negari de homine, immortalitas, quia ejus neganda, dat fundamentum, corruptibilitas unionis. Aliæ autem sunt veritates affirmativæ, exæque perfectionem importantes, & ha desumuntur a toto: & ita quia non est totum quod est in homine immortale, non dicitur etiam homo immortalis, sed inde non sequitur, quod de aliquo extremo, vel parte non possit idem prædicatum verificari: nam verificatur immortalitas de anima, incorruptibilitas de materia.

Rursus prædicata etiam affirmativa, veritatemque affirmativæ interdum attendunt ad hoc, quod primariò & principaliter importatur; ita ut reliqua gaudent conditione principalis, illamque sequuntur; & ita quia principale est in homine esse rationale, quamvis corpus non rationetur, verè adhuc de homine dicitur, est rationalis. Quia ergo etiam in Christo rationem principalis habet esse Divinum, hinc meritò dicit Christus, *Ego & Pater unum sumus*: quia nihilominus habet aliud extremum, quod est natura humana, fit ut extremum illud fundet, ut etiam Christus dicat, *amē ipso non facio quidquam*,

quia scilicet natura humana à seipso non facit quidquam. Quando autem Christus in suis enuntiationibus, attendit ad hoc, quod est in illo principale quod est esse Divinum, quando ad hoc, quod est minus principale, quod est natura humana? ex contextu, qualitate prædicatorum, Doctorum, & Ecclesiæ sensu pensandum est.

I N S T A T 3. Si id quod de toto ab solutè acri potest de eodem toto simpliciter, & absque ulla limitatione negari potest, eò quod id ei secundum aliquam partem utut inferiorem, non insit, licebit de Christo simpliciter dicere; eum non esse Deum altissimum, non existisse ab æternō, poteritque etiam de homine negari, quod sit rationalis, eò quod secundum corpus non rationatur.

R E S P O N D E T U R. Quia hoc prædicatum quod est esse Deum, est principale & primarium ad quod attenditur, non potest de Christonegari, cùm id illi primò conveniat, sicut nec de homine rationalitas. Deinde hæc propositio, Christus non est Deus, si implicitè vel explicitè supponeretur, secundum naturam humanam non est Deus, vera esset; sed quia id nec explicitè subintelligunt Ariani, nec usus etiam Doctorum, fit ut illa propositio simpliciter neganda sit. Ita Christus propter implicitam suppositionem naturæ humanæ enuntiavit, *Pater major me est*, negando suam æqualitatem, & tamen etiam sine addito per implicitam suppositionem naturæ Divinæ ait; *Ego & Pater unum sumus*.

I N S T A T 4. Idem. Vel de natura Christi Domini simpliciter & sine ulla addita limitatione dici potest, eam à se ipso nihil facere posse, vel non potest dici? Si potest dici, ad quid ergo recurritur ad naturam humanam? Si autem non potest dici, ergo concedis nostram de persona Christi sententiam; etenim si Filius Dei, est persona, supremam Divinitatem habens, necesse est, ut quidquid de ipso simpliciter vel negatur, vel affirmatur, idem quoque de Divina ipsis natura simpliciter vel negari vel affirmari queat: quandoquidem persona, supremam Deitatem habens, nihil est aliud, quam ipsa Divina natura subsistens.

R E S P O N D E T U R. Secundum aliam jam alatam explicationem, posse dicta verba verificari de secunda persona Divina quæ tali. Ceterum dicta verba possent etiam de natura humana verificari, & ratione illius, idque ex eo; quia rationes Crelli non probant ratione naturæ humanæ, non posse dicta prædicata verificari, ex alia etiam parte sunt DD. qui ea verba verificari velint ratione naturæ humanae. Quod autem dicit id quod de ipsius Divina natura simpliciter vel negatur vel affirmatur, debere negari vel affirmari de persona, id falsum est: Intercedit enim inibi distinctio virtualis salvans prædicata talia, ut dictum alibi. Addi potest, quando dici

dico convenit Christo, quia homini non facere a se quidquam, quod tunc non accipiatur tantum in abstracto ipsa natura humana, sed accipiat in concreto & subsistens, quia Ly Homo subsistens importat, licet hoc illi non competit quia subsistens ipsam præcisè importat, sed ratione naturæ humanae.

INSTAT 5. Si Verba Christi restringenda essent per hoc quod Christus non possit a seipso operari quidquam ratione naturæ humanae; Christus ad rem locutus non fuisset: quod ipsum probat, quia dixerat Christus Patrem suum & se huc usque operari, quod ita interpretati sunt Iudici, scilicet a Christo suum Patrem proprium nominari Deum, & quod seipsum aequalem faciet Deo; ita enim ratiocinabantur, qui se aequalem Deo facit, is morte piandum admittit fidelis: At Christus seipsum aequalem Deo facit. Ergo, &c. in qua argumentatione de Christo toto agitur non de una ejus natura, nec Christus de una sui parte locutus est, eaque indigitore cum dixit, Pater operatur, & ego operor.

RESPONDERI potest prioribus verbis, ubi Christus loquebatur de sua operatione continua cum continuata operatione Patris, ait unde de Divinitate; attulit autem Christus in aliis verbis responsum per prædicata importantia naturam humanam, & ratione ejus verificabili, ut emolliret illorum animos, qui non erant capaces portare illam veritatem; licet etiam inveniunt ex consequenti etiam suam Divinitatem, ne videatur, eam absolutè negare.

Hanc ipsam objectionem sic ulterius enodat Cellius. Objetetur Christo, Aequalem te facit Deo: respondet per nos Christus Filius secundum naturam humanam nihil potest a seipso facere, quid hoc ad rem? Eset autem ad rem Iudicium Christum habere naturam Divinam & personam: sensus enim erit quod non simpliciter aequalem faciat Deo, etiam si ratione operationis se Deo comparet, quia facit ea tantum quorum faciendorum facultatem sibi Pater dedit. Sed neque id convincit, quia dici posset intentum Christi fuisse explicare, ut dictum est, simplicem illam naturam, unde dicere quod nihil a seipso possit facere, effet maximè ad rem, quia secundum intentum Christi. Sed ex alio etiam principio ostenditur fuisse ad rem illam responsum Christi: sensus enim illorum Christi dictorum poterat esse hic: Vos ratione humanae naturæ censetis me asserere, quod sim aequalis Deo (dicebant enim alibi tu cum sis homo aequalis facis te Deo) & ego dico hoc non esse verum, sed ratione ejus nihil a me ipso operor, conseqüenter ratione illius non sum aequalis Patri.

INSTAT 6. Si Christus de se tantum ratione humanae naturæ dixisset, se nihil a seipso facere posse, & interim intelligi voluisset se ratio-

ne naturæ Divinae omnia a seipso facere, non patrem præstare suum sibi in ea re opposuisset, sed seipsum secundum naturam Divinam consideratum.

RESPONDE TUR. Potuisse quidem, sed non fecisse pro placito, congruebatque ut recurreret ad Patrem, tanquam fontalem originem totius Deitatis.

INSTAT 7. Ex hac ipsa responsione sequitur Christum Dominum non esse personam supremæ Divinitatis: quod ipsum probat, quia hæc responsio ostendit naturam humanam esse personæ Christi partem; humana autem natura personæ supremam Divinitatem habentis pars esse nequit, nec ad eam constituendam concurrere potest: Nam nec naturæ Divinæ pars est humana natura, nec subsistentia, cum neutra sit ex partibus diversis constituta, & utraque ab omni æternitate extiterit integra.

RESPONDE TUR. Aliam hanc esse propositionem; Personæ Christi, quæ talis, pars est, natura humana, & alia est hæc propoſitio: In toto quod est Christus rationem unius extremi habet etiam natura humana: priorem negamus, posteriorem concedimus; sed ex eam non sequitur intentum arguentis. Addo cum per nos natura humana, non constitutat personam verbi, non potest dici pars personæ, sed potius subiectum, vel compleibile, quod terminatur & completur a persona verbi. Nego ergo directè quod nostra responsio, ostendat naturam humanaam, esse partem personæ Christi.

SE CUNDUM allata explicandum erit, quomodo Christus dicat doctrinam suam non esse suam, & quamvis non addat distinctè Christus id verificari secundum naturam humanam, sufficit quod aliunde & ex contextu id supponat. Quod autem supponit esse legatum a Deo Christum secundum naturam Divinam id falso est; est enim legatus secundum naturam humanam, licet terminatam persona Verbi. Verba illa ex Joannis c. 7. v. 28. & 29. Ubi Christus dicit quod non a seipso venerit, explicari debent, vel de æterna processione, vel de adventu visibili in carne, quod ipse poterat bene tam sibi quam Spiritui S. adscribere: Opera etiam Trinitatis ad extra sunt communia, sed adscripsit Patri tanquam fontali origini totius Deitatis, volens simul innuere suppressè sub termino Pater processiones Divinas. Similiter explicantur illa verba Joannis s. v. 30. Non quero voluntatem meam. Et ex c. 6. v. 30. Descendi de celo non ut faciam voluntatem meam. Dicit etiam se non querere gloriam suam, hoc est sibi propriam sed communem cum Patre, licet hoc de non quæstionis gloriae, possit bene accipi, relate ad naturam humanam.

OBJICIT 5. Verba illa Joan. 12. v. 44. Qui credit in me non credit in me sed in eum qui misit me. Ex quo loco sic argumentatur; Deus summus

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet. Z.
VI

mus est ultimus fidei scopus. Christus non est ultimus fidei scopus ex illis verbis. Ergo &c.

RESPONDETUR. Explicando illum locum, quod scilicet non neget Christus in se esse credendum; dicit enim qui credit in me: sed quod identitas naturae faciat, quod credere in illum, sit, credere in Patrem.

Punctum Difficultatis 2.

Explicantur aliae Auctoritates.

Restant adhuc alia loca S. Joannis, quae adducit Crellius; sed quia ea his reliquis non adjunxit, sequendo Methodum illius in tractu non nisi refutabuntur. Itaque

OBJICIT 6. Quod Christus Marc. 13. v. 32. neget se nosse diem judicii, & tamen Deus supremus nihil ignorat.

RESPONDETUR. Quod hoc dixerit Christus tanquam legatus jure secreti ligatus, de quo alibi, addit autem scire de hoc non nisi Patrem non excludendo alias personas, sed ad excludendos, qui non habent esse Divinum, attribuendo id Patri tanquam fontali origini totius Deitatis.

OBJICIT 7. Illud Matth. 20. v. 23. Ubi Christus negat esse in sua potestate dare sessionem ad dextram, vel sinistram.

RESPONDETUR. Hunc locum non aliud velle, nisi quod contra Patris voluntatem sibi cum illo communem non possit dare sessionem quod etiam Græcus textus innuit. Et certè si potentibus in nomine suo omnia facere potest, si judicium illi traditum est à Patre, quomodo non habebit jus etiam illud dandi loci?

OBJICIT 3. ex Matth. 19. v. 17. Ubi Christus appellatus bonus, corrigit appellantem; *Nemo bonus nisi unus Deus.*

RESPONDETUR. Hoc loco revocasse Christum se ad altius noscendum, & non sistendo in eo quod videbant doctrinæ titulo, sed ut se agnoscerent etiam Deum. Quod autem assert Christum nullibi dixisse se esse Deum, sed Filium Dei, id se involvit, quia hoc ipso quod dixerit se esse Filium Dei, & quidem sine addito, & quidem exigendo in hoc fidem, ut fecit cum cæconato, hoc ipso æquivalenter dixit se esse Deum, sicut Filius hominis, est homo. Non obstat quod istam rem breviter semper expedierit Christus, quia mysterii difficultas posterioribus seculis propaganda, id non patiebatur. Unde ulterius falso est confessio Christum hoc argumentum; *Nemo est bonus nisi summus Deus, ego non sum Deus, &c.* Nego enim hoc argumentum à Christo fuisse factum, nec id probat Crellius; imò dubium est, an non hæc argumentatio esset ex puris negativis.

OBJICIT 9. Ex illo Lucæ 22. v. 42. *Verum tamen non mea voluntas, sed tua fiat,* si autem Christus esset Deus, esset una illius cum Patre voluntas

RESPONDETUR. Id Christum dixisse, secundum quod est homo, idque secundum inferiorem partem.

INSTAT 1. præter superioris allata. Impossibile est ut in Christo eodem tempore contrarie de eadem re forent voluntates.

RESPONDETUR. Unam efficacem qualis fuit moriendi, & aliam ineffacem qualis fuit excusandi se à morte voluntatem quid vetat secum stare?

INSTAT 2. Exinde sequi; in Christo duplum esse etiam personam, quia necesse est Christum hæc dixisse prout persona est. Unde necesse est id dixisse Christum vel secundum quod est una ex Trinitate persona, vel est necesse agnoscere humanam illius naturam secundum quam habebat illam voluntatem, personam esse.

RESPONDETUR. Christum hæc dixisse prout persona est, non tanquam principium elicivum illius, sed terminando naturam humanam elicentem illam volitionem: non enim Actio-nes sunt suppositorum elicitive. Unde dicitur quidem Christus, prout est una ex Trinitate Persona, non quomodocunque, sed terminans naturam humanam, quæ eliciebat illum actum. Unde jam non erit necesse agnoscere personam humanam in Christo, sed naturam humanam terminatam illâ personalitate.

INSTAT 3. Hic Filius non se revocat ad voluntatem Dei, sed ad voluntatem Patris.

RESPONDETUR. Id fieri id est quia Pater est fontalis origo Deitatis. Unde non est hic oppositio inter voluntates personarum quæ per-sonæ sunt, sed quæ voluntates sunt, elicite à duabus naturis.

OBJICIT 10. Ex illo ad Hebr. 5. v. 5. Ubi dicitur Christus scipsum non clarificasse.

RESPONDETUR. Id intelligi de natura humana, vel de clarificatione per communicacionem essentiæ, quam à Patre habet, non à se.

INSTAT Idem. Probatque hunc locum accepiti debere de Christo prout Filius Dei est, quia illa verba Psal. 2. non id est citat Paulus, ut describat glorificatorem, sed ut doceat, à Deo Christum factum esse Pontificem, & ut ostendat etiam priorem illum locum, qui de generatione ejus agit, de eodem sacerdotio loqui.

RESPONDETUR. Duplex fuisse intentum Christi, imprimis probare quod sit Filius Dei, qui glorificationem non à se, sed per communicationem essentiæ accepit, & ad hoc probandum usurpavit locum; *Filius mens es tu.* Deinde probare voluit se assumptissime naturam humanam quæ à se terminata coleret Patrem, & ad hoc pro-

probandum assumitur ille locus; *Tu es Sacerdos.*
Alia quæ adfert, jam sunt refutata.

Objicit 11. Ex illo Joannis 14. *Pater major*
meus, *Deo autem vero nemo maior*.

RESPONDENT aliqui ex nostris Patribus, quos recitat Maldonatus h̄c & Petavius L. 2. c. 2. n. 2. Patrem esse majorem Filio in ratione principii, seu ut Græci loquuntur causæ Filii; Talis est. Athan. Hilar. Epiph. Gregor. Nazian. Cæfarius, Cyrill. Damasc. Leont. Chrysost. Theoph. Euthym. imd & August. Lib. de Fide & Symb. c. 9. dicit hoc esse verum, *Partim*, unquic propter admirationem suscepit hominis, pars propter ea quia *Filius Patri debet quod est*, *Pater autem nulli debet quidquid est*. In defensionem huius responsionis recidet, si dicas Patrem maiorem esse Filio in ratione denominationis Patris, non in ratione entitatis naturæ, &c. pro quo citari potest Epist. Synodica Concil. Sardicensis, quam integrum descripsit Theodoreus a paul citatum Petavium. *Nemo negat Patrem* *Filius maior est non ob aliam hypostasin, nec ob aliam differentiam, sed quia nomen Patris, ipsum* *in unione Filiis*. Neque valet quod dicit Cellius, hoc non posse ita accipi, quia eo loco Christus reddit responsionem, cur deberent gaudere Apostoli quod ille ascendat ad Patrem, quibus etiam verbis significat exinde sibi dignum accessurum boni, ubi ad Patrem abire: quid verò id ad rem facit, quod Pater eatus sit major Christo, quatenus est Deitatis Fons non inquam valet quod dicit, quia significando Christus excellentiam Patris commendat locum ad quem præcedit, tanquam locum ubi Pater manifestat suam gloriam, cuius tanta estima estas, ut etiam sibi præcellat in ratione fontalis Deitatis, & in denominatione Patris: tamire domum Patris, & quidem tam excellentis appetibile est, licet ille abitus secundum esse Divinum, nonnisi figuratè accipi possit, quod non infrequens est in Scripturis. Cæterum.

RESPONDENT. Ex communiori sententia DD. hac verba accipienda esse de humanitate Christi.

INSTAT Crelius. Multa ex dictis jam supra repetendo, ad quæ jam responsum est. Repe-tetiam illud principium. Quod de toto aliquo affirmari potest ratione alicujus, non potest de eodem simpliciter negari & è converso. Sed tandem dictum est id quod simpliciter de aliquo affirmari potest, de eodem negari potest si sit totum illud hypostaticum constans duabus completis naturis; quia utraque habet jus fundandi prædications simpliciter, tam affirmativas, quam negativas, cur enim una natura alteri præsupponit vim fundandi tales prædications? Deinde ut jam etiam dictum est, non negat id simpliciter Christus, quod sit inæqualis Patri, sed

cum non explicito, implicito tamen addito, secundum naturam humanam.

Objicit 12. Ex illo ad Rom. 8. v. 3. Ubi Christus dicitur esse missus, & ad Galat. 4. v. 4. De autem supremi est mittere non mitti.

RESPONDE TUR. Missionem in Divinis esse duplicem, quandam per communicationem naturæ, unam cum productione personæ, quare ratione emittit, ex se radix florem, fons rivulum. Alia est Missio temporanea, quæ est obire officium Legati, Prædicatoris, &c. Prior illa missio convenit vero Deo, etiam sub formalitate Divina, posterior autem non potest convenire nisi ratione naturæ Creatæ, eliciens illas actiones. Et quamvis mitti etiam secundo modo non nisi est personæ, id verum est, non ratione personæ, sed ratione naturæ, quantumvis terminata personæ, complete principium illud, eliciens actiones Legati, prædicatoris, &c. Et licet missio illa temporanea à tota Trinitate fiat, tribuitur tamen specialiter Patri, tanquam fontali origini totius Deitatis.

INSTAT 1. Si par à pari mitti potest, nihil prohibebit quo minus etiam Pater à Filio, & Spiritu S. mittatur, quod non concedetur.

RESPONDE TUR. Missionem æternam mitti non potest; quia hoc ipso non est fontalis origo Deitatis, bene tamen ex communi decreto totius Trinitatis posset persona Patris terminare naturam creatam, nec mittetur tunc rigorose loquendo persona, per missionem intelligendo productionem, sed mittetur si per missionem intelligatur unio substantialis, communioque idiomatum, facta ex vi decreti Trinitatis.

INSTAT 2. Absurdum est dicere, ut Deus ab Angelis dicatur mitti, precibus eorum addutus, ergo etiam Christus Patri per omnia & quælibet, non potest dici ab eodem missus.

RESPONDE TUR. Missionem æternam per communicationem essentiæ non posse facere Angelum; Missio etiam temporanea non potest ab illis fieri, qui non possunt delegare potestatem, quam quæ delegant Angeli Deo, vel potius naturæ terminata persona Divina.

Objicit 13. Ex Joannis 10. v. 18. Ex ejusdem cap. 12. v. 49. &c. 14. v. 31. Ubi Christus agnoscit mandari sibi aliquid à Patre; cum tamen Deo summo nihil mandari possit.

RESPONSUM suprà hæc omnia de natura humana intelligi; quo etiam modo explicatur, quia Christus oraverit ad Patrem? cur autem potius ad illum direxerit orationem? Ratio est, quia ille est fontalis origo Deitatis.

Objicit 14. Loca in quibus agnoscit Filius sibi aliquid datum à Patre, qualia etiam habentur in Apoc. sub initium & c. 2. Circa finem. & c. 3. v. 21. Ergo Christus non est summus Deus, quia Deo summo nemo quidquam largiri potest.

RESPON-

R. P.
MŁOD
nowski
m. Aet. Z.
VI

RESPONDETUR. Hanc dationem esse duplē, quandam aeternam, quae est per communicationem essentiæ, & aliam temporanam, ratione collatorum donorum humanitati. In plerisque etiam locis significatur, quod ex gratia, huic humanitati, data sit unio hypostatica.

INSTAT 1. Omissis aliis, quæ nostrum responsum non concernunt, Deo supremo nemo quidquam tradere potest; alias posset etiam Pater dicere; *Ego dispono vobis regnum, quem admodum mihi disposuit Filius.*

RESPONDETUR. Missionem aeternam Patris à Filio nullam posse esse. Unde non potest dicere quod à Filio accepit Pater, ut haberet vitam in semetipso, licet posset bene Pater incarnatus secundum naturam humanam agnoscere excellentiam Filii, præ se; non tamen poterat easdem omnes usurpare locutiones, quia ipse est fontalis origo Deitatis. Sustineri etiam potest aliorum responsio, quod dederit Pater Filio solam manifestationem dignitatis ab aeterno communicatam.

INSTAT 2. Urgendo illum locum; *Clarifica me Pater apud temetipsum*, ubi opponit hanc classificationem clarificationi apud homines.

RESPONDETUR. Non plus Christum velle, quam ut sua humanitas gloriæ illius & quietis communicationem habeat, quam meretur sua persona ab aeterno producta.

INSTAT 3. Ex illo Actor. 2. Ubi Deus dicitur, *Iesum fecisse Dominum & Christum.*

RESPONDETUR. Hæc verba bene explicari posse de gratia unionis hypostatica, gratiose humanitati collatae. Unde illam potestatem eo sensu non habuit semper Christus. Porro ipsa potestas judicandi, potest dupliciter in Christo considerari; In primis quæ communicata est cum essentia, & ista non excludit potestatem judicandi; cum eadem realissime sit cum potestate Patris. Deinde potest considerari in humanitate Christi hæc potestas communicata per assumptionem, quæ non excludit quidem Dei tanquam principalis Judicis potestatem, sed includit etiam humanitati collatam, non quomodounque spectatæ, sed terminatae à Verbo. Illud etiam quod urget inferius, æ quo jure debere dici, quod etiam Filius id sibi dederit, & tamen inter dantem personam, & eam cui datur, debet esse distinctio. Et certè quis dicat Filium Dei Christum glorificasse? id enim Nestorianismum redolet. Ad quod facile in principiis Catholicis responderetur, inter dantem, & cum cui datur, sufficere distinctionem naturalium, licet utriusque eadem sit persona; ita ut & dans, & accipiens sit persona, licet non ratione præcisè personæ accipiat.

INSTAT 4. Ex illo Actor. 2. Qui ab alio Dominus est factus, is etiam Deus est ab illo factus est: quod pluribus probat. Atqui Jesus est

à Deo factus Dominus, propter locum citatum. Ergo, &c.

RESPONDETUR. Hunc locum ita esse intelligendum, ut dicat humanitatem Christi habere sibi collatum dominium titulo unionis.

INSTAT 5. Cui datum est, ut Divino cultu affiliatur, ei etiam Deitas ipsa data est; Christo autem donatum est nomen super omne nomen.

RESPONDETUR. Ratio nominis per communicationem essentiæ non officiet Deitati; datio autem nominis per modum liberalis colationis non nisi humanitati convenit.

OBJICIT 15. Ex illo Joannis 8. v. 16. *Iudicium meum verum est; quia solus non sum, sed ego & qui misit me Pater*, quibus verbis indicat Christus, si ipse esset solus nec Pater illi adesset, fieri posset, ut in judicio erraret, & tamen si Christus ille summus Deus esset, non minus ejus judicium verum fuisset, quam si solus judicaret: an in quibuscum loquebatur Christus, ita erant stupidi ut si intellexissent Christum esse sumnum Deum, non statim fuissent fasilli ejus judicium esse verissimum?

RESPONDETUR. In primis negando sequi ex dicta sententiâ intentum Crellici; nam cum dieo, Ego & Paulus idem sentimus non sequitur me agnoscere, quod mea sententia sit falsa, sed ostenditur concordia judicandi. Deinde hic ipse locus bene de humanitate Christi accipit potest, præferente judicium Patris, suo, quod Pater approbat. Quod autem Iudei non sint fasilli Christi judicium fuisset verissimum, non stupiditas effecit, sed malitia; quia illum Deum agnoscere nolebant.

OBJICIT 16. Ex illo Joan. 8. v. 14. *Verum est testimonium meum quia scio unde veri, & quod wado.* Sicutem Christus fuisset ille Deus summus, non hanc rationem attulisset, sed quia est ipse Deus summus.

RESPONDETUR. Etiam in communis usurpatione humana, dici solet; Scio quis sim ego, non nominando quis sit; & tamen hoc non præjudicat, quo minus censeat se esse talē vel tamē: ita nec in præsenti Christus negat se esse sumnum Deum, sed tantum affirmat ex eo quod sciat quis sit, præbendum esse sibi assensum fidei, quod ipsum Divinitatem notat. Et possumusne præscribere certas leges loquendis Christo, si illæ supponantur esse Christi locutiones. Quando autem Christus dicit se egressum de cœlo, & redditum in cœlum, id figuratè accipiendum est de persona, sicut figuratè dicitur, descendisse Deus ut videret, &c. Potest etiam id recte accipi de humanitate Christi censente sibi credendum, eō quod noscet dignitatem personæ, sicut naturam terminant. Localita in quibus Pater appellatur Deus Christi, ut etiam habetur ad Ephes. 1. v. 17. accipienda sunt de humanitate Christi; vel sub hoc titulo, quia Pater est fons seu origo Deitatis.

Pun.

Punctum Difficulta-
tis 2.Continuatur explicatio aliorum
Locorum.

Objcit 17. ex 1. ad Cor. 11. v. 3. Ubi appellatur Caput Christus Deus & quidem hac comparatione, quod caput mulieris sit vir, caput vero Christi Deus, & tamen verus & summus Deus, nullum supra se potest habere caput.

RESPONDETUR. In hoc est emphasis, sicut eisdem substantiæ sunt mulier & vir, caput & membranæ consubstantiale esse Patrem Filio. Ruris sicut principium corporis est caput, ita est fontalis origo Deitatis Pater. Poterit enim hic locus intelligi de humanitate Christi, supra quam excellit Deitas. Quando autem dicit, Christum spectari hic secundum personam, id non convincit, quia supra naturam quæ perfonata est convenient illi excellentia; sed ratione personæ, sed ratione naturæ; ad cum modum, quo Petrus uritur, comedit; licet personalitas non uratur, nec comedat. Ille enim locus, quando Christus dicitur esse Dei & secundum naturam humanam accipi debet, & secundum hoc, quia ipse est Filius Patris.

Objcit 18. ex 1. ad Cor. 15. 24. 28. Ubi dicitur Filius traditurus esse regnum Deo Patri, & subjectus futurus, & tamen Deus summus nulli potest tradere regnum, nec subjici.

RESPONDETUR. Sicut Pater judicium Fili tradit, ipse tamen judicio se non spoliat; sic quo sensu tradere potest Filius regnum Patri, tamen se eo spoliare. Illud quod additur, Christum fore subjectum Patri, enodatione inget. Ambros. I. 5. de Fide c. 2. apud Petavium 4. c. 8. n. 2. idem accipit, quod scilicet sit fons subiectus Christus Deo, non in se, sed in suis membris, quæ plenè non nisi post diem judicii, & in die aeternitatis subjiciuntur Deo: *Nundum ergo subiectus est Christus*, inquit Ambros. *cujus adhuc membra non sunt subiecta*. Duplicem aliam viam hujus loci explicandi ostendit P. Cichovius in suo Credo, desumptam ex 12. quorum sensus summam dicit esse hanc, sicut ibi Apostolus tunc mundi finem fore, cum omnia obsequentur simpliciter Christum. Deinde ne aliquis erraret existimando Christum tunc, quando etiam secundum humanitatem sumpto Deus omnia subjetet non fore Deo subiectum, docet S. Paulus Christi humanitatem etiam tunc (hoc enim notat textus Græcus) subiectam fore Deo, ut Deus sit omnia in omnibus. Secundum hunc modum suggerit. Christus quæ homo, qui nunc habet specialemodum homines & Angelos regendi corum ministerio utendo, ad perficiendum ho-

minum salutem, & varia dona influendo, post diem judicii ab eo regimine, alisque functionibus quibus nunc utitur in regenda Ecclesia, desistet; ad eum modum, quo Prorex deposito Magistratu dicitur esse subiectus Regi, vel aliquis superior Religiosus functus officio; non quod antea subditus non fuerit, sed quod qui antea erat subiectus cum aliquo sibi commisso regimine, postea est sine ullo regimine, subiectus. Deinde hoc argumentum solvendum restat ipsi Crellio ne fallificantur verba Angeli, *Et regni ejus non erit finis*. Quæ adfert de mediatore, supra sunt soluta. Quæ adfert de sacerdotio Christi, pondus non habent, quia Christus est sacerdos secundum humanam naturam, non quomodocunque sumptam, sed terminatam personam Verbi.

Objcit 19. Si Christus esset Deus summus resuscitatio ejus illimet ipsi tribueretur, sed non tribuitur, ad Galat. 1. ad Ephes. 1. v. 19. & 20. &c.

RESPONDETUR. Falsum esse quod saltem alii locis non tribuat Christus sibi sui resuscitationem; *Solvite inquit, templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud*, quod dicebat de templo corporis sui: *Et, potestatem habeo iterum sumendi animam*. Quare autem Paulus id non commemoravit in placitum illius, attendens ad circumstantias, an potuerint audientes portare hanc veritatem? referri debet.

INSTAT 1. Infirma erit argumentatio Pauli 1. ad Cor. 15. Ubi Paulus ostendit, nos resurrecturos quia Christus resurrexit: non enim tenet, ipse se virtute propria excitavit. Ergo & nos propria virtute resurgemus.

RESPONDETUR. Non esse hanc illationem, sed hanc; Sise ipsum potuit excitare, poterit & nos.

INSTAT 2. Deus Christum resuscitans a Christo condistinguitur, indicatque personam unam resuscitantem, utpote numero singulari significatam, nec Nestorianismum evaderet, qui Dei voce Christum ipsum nominatum intelligens dicaret eum resuscitasse Christum.

RESPONDETUR. Deus Christum resuscitans condistinguitur a Christo secundum naturam humanam, non secundum personam, nam secundum personam etiam seipsum resuscitavit. Deinde nomine Deus importatur quidem persona una non individualiter, sed communiter ad plures, ut dictum supra. Qui autem dicit, Deum resuscitasse Christum, intelligendo secundum naturam humanam, Nestorianismi notam non incurret, sed evadet Eutychianismum, agnosco diversitatem naturalium.

INSTAT 3. Per nos Christus est resuscitationis nostræ causa, eaque in illius mente, ut ita dicam, posita. Ex quo infert, non habuisse illum potestatem supremam Divinam, sicut ex

Cc

eo

R. P.
MŁOD
nowski
m. sec. Z.
VI

ed quod habeamus potestatem, ut Filii Dei sumus, non infertur in nobis potestas Divina.

R E S P O N D E T U R. Arbitrariè hoc Crellium asserere, & licet collatio potestatis per liberalem donationem non arguat Deitatem; arguit tamen si sit per communicationem essentia, qualem non reperi in Christo nondum probavit Crellius.

O B J I C T U M. Ex illo ad Coloss. I. v. 15. Ubi appellatur Christus imago Dei invisibilis, Figura substantia Patris, &c. nulla autem imago est ejusdem numero essentia cum eo, cuius est imago, alioqui sui ipsis imago foret.

R E S P O N D E T U R. Nulla imago creata est ejusdem essentia cum eo cuius est imago; secus sentiendum de imagine increata; estque Filius propriè respectu Patris, qui illuc intelligitur nomine Dei, imago; à quo distinguitur in ratione personæ realiter.

I N S T A T U M. Si Christus invisibilis Dei imago est, deberet esse ipse visibilis, adeoque non Deus: Sequelam probat; Ideo enim est imago Dei Christus, quia cùm Deum, utpote invisibilem per seipsum cognoscere non possumus, dari debuit Christus, in quo tanquam in imagine visibili cerneretur.

R E S P O N D E T U R. Negando sequelam cum sua probatione, Christus ideo dicitur esse Dei invisibilis imago, quia ab illo procedit in similitudinem. Totus etiam discursus in multis se involvit, vel enim hæc imago, quæ est Christus est corporea? quomodo ergo in illa spirituale videtur? Si incorporea, erit & que invisibilis atque Deus? Si autem per visibilitatem intelligit notitiam intuitivam Dei, non appetet quomodo in creato possit intuitivè videri Deitas?

I N S T A T U M. Filius ratione essentia est Patri simillimus, ergo ratione essentia distinctus numero, quia imago numero differt ab eo cuius est imago, & simile à simili, sunt enim hæc inter se relatae & opposita.

R E S P O N D E T U R. Filium ratione essentia esse simillimum per identitatem; non per multiplicationem; nec ratione essentia est imago, sed ratione personæ: nam de ratione imaginis est, esse productam, ratione autem essentia Filius, non est productus. Unde ulterius adverte debet, similitudinem esse duplum: unam per identitatem, & aliam per expressionem, aut per multiplicationem ejusdem naturæ, vel qualitatis; prior illa non fundat relationem; nullius enim relatio est ad seipsum, fundat secundam.

O B J I C T U M. Si Jesus, Deus ille summus es-
set, ex eo esset, quia Dei Filius est: ex hoc autem colligitur ipsum non esse sumimum Deum: quod præter rationes refutatas, ita probat. Cum aliquot causæ in sacris literis exprimuntur, ob quas Jesus Dei Filius sit, nulla earum est talis, ut eum

Deum illum summum constituat, utpote quæ Christo secundum naturam humanam conveniunt; quod ipsum probatur, quia Angelus volens rationem reddere Virginem, quare sit vocatus Filius Dei id afferit, quia obumbrante virtute Altissimi, sine mistione viri conceptura erat; quo posito sequitur, Ideoque & quod nascetur ex eis Sanctum, vocabitur Filius Dei.

R E S P O N D E T U R. Consentit Crellius Lyvocabitur, accipi pro erit: sed interim hoc quod est esse Filium Dei adhuc, duplum sumitur, vel ratione unionis personæ Divinæ cum natura humana, hoc est, quare evaserit hæc natura humana Filius Dei; & hujus ratio hic afferatur, nempe facta obumbratio: vel sumitur Filiatio Dei pro ipso formalis filiationis, & constitutiva in esse Filii; hujus rationem in præsenti non reddit Angelus. Dici etiam posset quod ostendatur hic à posteriori Divinitas, quia scilicet ex suppositione legis Divinæ, ordinisque naturæ, unusquisque purus homo, generari debuit ab utroque sexu; consequenter si nascitur solum ex Virgine, nec erit purus homo, sed Theanthropos. Quando autem urget, cur Angelus non ita sit locutus, ut appareret eandem illam personam jam inde ab æternitate fuisse genitam, ad hoc, responderi potest, quia erat expeditus ad tractandam incarnationem; non ad explicantam æternam generationem.

I N S T A T U M. Christus rationem reddens, quod immerito illi irascerentur Judæi quod se appellariat Filium Dei, probat hoc exinde, quem Pater sanctificavit & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemat, quia dixi Filius Dei sum.

R E S P O N D E T U R. Eo loco significari, cur evaserit illa humanitas Filius Dei, quia scilicet sanctificata ipsis Verbi interveniente unione hypostatica. Notat & bene Petavius, l. 3. c. 6. quod cùm videret Christus illos verè apprehendere, quod ille sit Deus, debuit simpliciter deducendo illos ab errore, dicere; Ego non sum Deus, quod non facit, sed probavit adhuc suam Divinitatem, & cùm fuisse scandalizati Judæi ex illo verbo; Ego & Pater unum sumus, tamen subintulit æquivalentia & probativa Deitatis, in Me Pater, & Ego in Patre.

I N S T A T U M. Frequenter pro ratione redditur; Cur Christus sit Filius Dei, quia scilicet est relataus à mortuis, ut habetur Act. 13. v. 32. & 33. ad Rom. I. v. 4.

R E S P O N D E T U R. Hic non reddit rationem. Cur sit Filius Dei secundum substantiam, sed quod tanta gloria illuminatus sit post tantam passionem, quæ secundum fuerit genitus, vel quod resuscitatio illius sit causa, ob quam ei credere debent, illum esse Filium Dei; nam ideo occisus, quod se Filium Dei fecerit, nihilominus miraculo surrexit, quod non fuisse factum, si verè non fuisse Filius Dei.

I N S T A T U M.

INSTAT 3. Quia cùm dixisset S. Petrus nomine omnium Apostolorum Matth. 16. v. 16. *Tu es Christus, Filius Dei vivi* Marcus tantum habet *et Christus*, Lucas *Christus Dei*, qui posteriores duo, potissimum confessionis partem non omisissent, si aliud esset esse Filium Dei, aliud esse Christum: Jam verò Christum esse seu unum esse à Deo Deum illum summum nequam constituit.

RESPONDÉTUR. Esse Christum seu unum utcumque Deum non constituit, sed est unum unctione, quā Messias ungi debuit, est ēcē Deum, quā unctio est unio hypostatica, Divina personæ; quam unctionem, quod hic non intellexerint Evangelistæ probandum restabit Crello. Imò si per illud Christus, non intellexerint Evangelistæ Filium Dei vivi, alteruter filium dixisset aut hic qui dicit à Petro appellatum esse Christum Filium Dei, aut hic, qui dicit appellatum fuisse honnus Christum.

OBJICIT 22. Christus secundum eam natum secundum quam est Filius Dei, & quidem unigenitus ac proprius, pro nobis est mortuus, ergo non est Deus summus, Antec. probat. quia summi Dei amor erga nos ex eo ostenditur, quia ipse Filius suum unigenitū proprium pro nobis in mortem tradidit, sed si Christus non secundum eam naturam secundum quam Dei Filius fuit, sed secundum aliam, quā Filiū unigeniti Dei personæ accesserit, mortuus fuerit, nec similes de Filio Dei unigenito, cum esse mortuum, aut pro nobis datum, dici potest summus ille Dei Amor non poterit exinde colligi, quid enim de mirum aliquam unigeniti Filii Dei accessorem, seu naturam ei adjunctam, pro nobis fuisse mortuam, si interim unigenitus Dei Filius integer mansit, nec dolorem sensit?

RESPONDÉTUR. Quamvis non mortua sit propria natura Filius, imò nec potuerit mori, sufficit quod natura humana, quā personaliter fuerit Deus fuerit mortua: salvatur autem amor Dei erga nos; quia illa natura, non erat qualisunque, sed subsistens in Verbo, ita ut ratione communicatio eius idiomatum, verum sit dicere, Deus mortuus.

OBJICIT 23. Incarnatio est creditu difficulta, & tamen non inculcatur à Scriptura.

RESPONDÉTUR. Inculcat illam à Scriptura, sed bene intellectā, & explicationibus impotuntur non distractā; inculcant illam illa verba. Deus erat Verbum, & Verbum Caro factum est. Inculcarunt illā Apostoli inculcantes Christum esse Filium Dei, & simul verum hominem.

OBJICIT 24. Deo summo nihil est opus Spiritu Sancto, & tamen opus erat Christo, quia per illum dicitur dæmonia viciisse, eo repletus fuisse, &c.

RESPONDÉTUR. Hæc omnia intelligi de humanitate; in contra quā adfert jam sunt soluta.

INSTAT. Hæc quæ patravit Spiritus Sanctus respectu humanitatis si tribui deberent personæ Trinitatis, maximè tribui deberent Filio, tum ratione arctissimæ unionis cum natura humana; Tum, quia Filius est Virtus Dei naturalis, per quam Pater effecit omnia.

RESPONDÉTUR. Potuisse quidem tribui Filio, sed potuisse etiam tribui Spiritui Sancto, quia illi attribuitur opus sanctificationis vel maximè. Quod autem dicit secundam personam per nos esse virtutem Dei naturalem, id indiger limitatione; quia nos admittimus omnipotentiam communem omnibus tribus personis, quæ operatur ad extra.

OBJICIT 25. Tentationem Diaboli quā tentavit Christum. Sed hæc refertur ad naturam humanam. Ea quæ ulterius adfert facile exinde solvi possunt, quod ipse nescierit verè Christum esse Filium Dei, licet addubitarit. Hoc difficile adfert Crellius nempe Diabolum ob contemptum Majestatis Divinæ clarissimè olim conspectæ cælo exclusum; nunquam enim ille habuit visionem Dei, vel decretorum illius. Imò etiam Christus concedatur esse purus homo, non potuit tamen ex sententia Crellii superari à Diabolo. Cur ergo tentatus? In hoc est admiranda exinanitio Christi ab Apostolo laudata. Quando autem ex eo loco, quod Christus sit primogenitus omnis Creaturæ, arguit Christum esse Creaturam, id de Humanitate Christi accipi posset; posset accipi & de Divinitate, primogenitum non ex creaturis, sed ante creaturas genitum, accipiendo: quod genitivus ille Latinus *Ly* omnis creaturæ, patitur; Denique quod dicit ex eo, quod appellatur æqualis Deo Christus, inferri non possit esse ejusdem essentia cum Patre, aliás sibi ipsi æqualis esset, id non convincit: nam hæc æqualitas in essentia non est relativa, sed identitatis; & æqualitas relativa, est nonnisi ratione distinctarum realiter personarum.

Punctum Difficultatis 4.

Quæsita quædam proponuntur.

Per Constitutionem Regni cum fuissent extra fines Poloniae omnes Ariani relegati erat inter illos M. D. Elias Slichting, Burgravius Districtus Costensis, venit ille ad Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Albertum Tolibowski Episcopum Posnaniensem disputatus, de Fide fultus non tam sua doctrina, quā manuscriptis M. Domini Jonæ Slichting viri literati, germani sui. Evocatus ego sum ad hanc disputationem, postea prædictus Dominus renuit disputare, quia tamen male eum habebant, mea Theologica dicta in familiari colloquio,

R. P.
MŁOD
nowski
m. A. Z.

VII

loquio, propositum mihi quæ subjicio, quædam scripto quæsita, ad quæ scripto respondi: Anno circiter intercurrente, misit ad Illustrissimum eundem, impugnaciones meorum responsorum, intra ipsam brevissimum refutavi illas. Subjicio hic omnia exclusivè ad difficultatem tertiam. Eventus hic fuit, ut tandem postea Catholica fidei accesserit.

Quæsitus I. Deum esse & Dei esse, relata sunt; relata sunt opposita; opposita non sunt eadem. Ergo Christus Filius Filius Dei, non potest idem esse Deus qui Pater est.

Respondeatur I. Ly Dei esse, dupliciter sumi posse, primò si ipsum esse Dei sumatur pro essentia Dei, ut cùm dicitur Patri aeterno competere Dei esse; & sit Deum esse & Dei esse, relata non sunt. Ratio, quia relatio semper est ad aliud, adeoque inter plura; esse autem Dei seu essentia, una est. Et sicut si dicatur de Patre quòd illi competit Dei esse, non significatur ulla relatio in ipsomet Patre; ita nec Deum esse, & esse Dei hoc sensu relata sunt. Secundò, Deum esse, & Dei esse sumi potest cum exclusione essentia Divina, sed significando aliquid quod sit possessio Dei tanquam eius creatura; & sic Deum esse & Dei esse sunt relata, relatione diversitatis; sed negamus eo sensu secundo competere Christo secundum naturam & personam Divinam. Hujus duplicitis acceptio- nis habetur exemplum: nam aliud est esse Petri sumptum pro ejus essentia, & aliud esse Petri dictum v. g. de libro Petri. Planius & brevius dici potest, Deum esse & Dei esse in aliqua conceptibilitate relata sunt, sed non in omni; Et ita Verbum seu Filius Dei in esse natura ad Deum Patrem non refertur, refertur in ratione personæ, in qua etiam cum Patre idem esse non potest. Secundo relata sunt opposita in quo sunt relata: Sed negamus Filium secundum naturam dicere relationem ad Patrem; sed secundum personam, secundum quam solam dicit ad illum oppositionem; & secundum naturam humana- m, secundum quam dicit relationem diversitatis. Tertio. Illatio illa non tenet. Nam Christus Filius Dei non potest esse idem Deus, quoad personam quæ Pater est; potest esse idem Deus quoad naturam, in quo non dicuntur relationem.

Quæsitus 2. Quomodo relata possunt non esse opposita?

Respondeatur. Relata in quo sunt relata, non possunt non esse opposita: quia ex Aristot. cap. Ad aliquid. Relativa definitivè sunt ad aliud; aliud autem semper est oppositum. Cæterum relata in quo non sunt relata, possunt non esse opposita. Unde supponit etiam communis Philosophia rationem IN competentem accidentibus non esse relativam, sed rationem AD: & id quod pro subiecto dicit, relatio est alicuius absolutum, adeoque non relatum. Un- liquid absolutum, adeoque non relatum.

de etiam illud axioma; Absoluta priora esse relativis.

Quæsitus III. Christus Filius Dei secundum Divinam naturam dicitur; Ergo Deo etiam secundum Divinitatem suam Christus relativè opponitur, & per consequens idem Deus cuius filius est, etiam secundum Divinam na- turam esse non potest.

Respondeatur. Christus Filius Dei secundum Divinam naturam dicitur hoc sensu, quia scilicet habet naturam Divinam sibi communica- tam, & non est filius per adoptionem merè; sed non hoc sensu Filius Dei secundum na- turam dicitur, quasi ipsa ejus natura generetur: Si enim secundum naturam generaretur, hoc ipso esset alius in natura Deus: genitum enim & ge- nerans in eo in quo est genitum & generans, ut- pote relata, distinguere debent realiter: Est autem Thesis Catholica, natura non generatur, sed filius. Non ergo sequitur, in ipso me Divinitate Christum relativè opponi Patri.

Quæsitus IV. Natura pro essentia su- mitur?

Respondeatur. Naturam sumi pro eo- dem, ita ut utraque hæc formalitas sit idem realiter, & simul communicabiliter tribus personis.

Quæsitus V. Quomodo essentia com- paratè ad personam se habeat?

Respondeatur. Essentia comparatè ad personas, & personæ comparatè ad essentiam sunt idem realiter; licet comparatæ inter se sint distinctæ realiter: Quia comparatæ inter se habent oppositionem producentis & produci- tis comparatæ autem ad naturam non habent hanc oppositionem. Propositio illa quæ asser- tur, quod per essentiam apud nos tripersona- tus Deus dicitur, propositio, inquam, illa hoc sensu est vera; quia non per accidens est Deo ut exigat tres personas: Sed non hoc sensu, quasi ipsa essentia sit ratio ipsius multiplicitatis ternariæ constitutiva: Hanc enim constituant per- sonæ, à natura quidem realiter indistinctæ; di- stinctæ inter se.

Punctum Difficul- tatis 5.

Instantiae pro Quæsitis & aliæ Objetio- nes solvuntur.

Quod Responses Quæsiti primi.

INSTABIS I. Quis tam vesanus est, ut esse Dei, in priori sensu acceptum, & esse Deum, relata dicat? extra dubium est, quod vox esse non materialiter seu pro nomine, sed pro verbo accipiatur substantivo, secundum quod sumi- tur, Joan. 10. v. 36. *Ego sum Filius Dei.* Et Matt.

March.16.v.16. *Tu es Filius Dei viventis.* Et 1. ad Cor.3. v. 23. Igitur supervacanea est hujus acceptio nisi *Dei esse* mentio.

RESPONDE TUR. Si nullus tam vesanus est, quicquid Dei in priori acceptum sensu, & esse Deum, dicat esse relata; cum hoc esse Dei competat Christo secundum naturam Divinam (nec oppositum evincant argumenta) sit ut esse Dei competens eidem secundum Divinam naturam, & esse Deum non sint relata. Deinde cum illumatur instantia, quod ly esse Dei, supra quod cedebat distinctio accipiatur substantivè, dicaturque hoc esse significari verbis illis, *Filius Dei sum, hoc ipso Filius Dei sum, & esse Deum non erunt relativè, quia ut assumit instantia, esse Dei substantivè acceptum, & esse Deum non sunt relativa, in ly autem Filius Dei sum, sumitur etiam assumit instantia, substantivè; nam pro exemplo accepti substantivè esse Dei, ponitur ille locus.*

INSTABIS 2. Quando ponitur ille secundus sensus distinctionis, vel convenit hoc sensu Christo relato ad Deum, an non? Si convenit, cur negamus? Si non convenit, cur non simpli-*citer Christo Dei esse* competere negamus? quid enim opus erat distinctione inter sensum & sensum, si neutro sensu Christum Dei esse concedere volumus? Si autem tertia, aut quarta acceptio aliqua, quā Christo competit Dei esse later in ista phrasē, cur reticetur, ubi maximè dicens erat?

RESPONDE TUR. Jam dictum est à nobis, Christo secundum humanitatem competere esse creaturam, esseque id in quod possessio Dei, & dominium extenditur, & quod secundum naturam humanam dicat relationem diversitatis ad esse Deum; secundum autem quod Deus est, competit illi esse Dei substantialiter acceptum, consequenter non erit neccesse tertium aut quartam acceptioem ly esse Dei posse.

INSTABIS 3. Ex hoc ipso quod Christus in facilius Dei esse dicitur, fortiter concludit, *alem in ipso* sive personam, sive naturam esse secundum quam idem ipse Deus, cuius esse dicitur, non sit nec dici possit.

RESPONDE TUR. Negando id fortiter concludi, neque hæc fortis conclusio probatur.

INSTABIS 4. Quid vult sibi hæc limitatio, quod Christo secundum naturam & personam Divinam spectato non competit esse Dei, hoc secundo modo sumptum? Estne jam inter nos extra dubium aliam esse personam & naturam in Christo secundum quam Dei esse dicitur, aliam secundum quam Dei esse ipse non competit. Si vero de eo unicè inter nos controvertitur, cur ejusmodi limitationem summo argumentum prejudicio ponimus pro concessione?

RESPONDE TUR. Non ponit à nobis membrilla distinctionis tanquam concessa, sed op-

poni, quod in argumeto facto ad distinctionem duplicitis naturæ attendi debeat, vel illa ipsa distinctio expugnari, quod non est factum. Et sicut ex persuasione sua arguens ly Dei esse (sine eo quod dicamus per hoc nobis summum præjudicium fieri) sumit ad exclusionem naturæ & personæ Divinæ, quam non agnoscit in Christo; ita & nos ly Dei esse ad salvandum duplitem naturam in Christo, utroq; illo sensu sumimus, nec posse utroque sensu sumi evincunt argumenta.

INSTABIS 5. Suntrē nobis duas naturæ, & personæ in Christo? at duas personas in Christo statuere hæreticorum fuit ab antiquo, an vero naturas tantum statuimus in Christo duas, non personas, cur utrumque una voce limitamus? at si tantum Divina Christus est persona, persona humana non est; hæc enim contradictriori inter se opponuntur; Sinon est persona humana, quomodo erit verus homo? forte per naturam humanam seu humanitatem? at hæc extra personam humanam considerata, seu ab illa extracta, nihil nisi conceptus mentis est. Et licet hæc distinctio duarum naturarum concedatur, nihilominus falsò negaretur Christo competere Dei esse secundum Divinam naturam & personam; cùm nobis ipsis fatentibus & Filius Dei & mediator Dei sit, secundum Divinam etiam naturam. Ex quibus appetit, quām ritè ex eo quod Christus sit & dicatur Filius Dei, istam alteram naturam secundum quām sit idem numero Deus cum eo cuius est Filius, concludamus; nullibi enim magis Deo opponitur, idque ex venerationum, quām ubi Filius ejus dicitur.

RESPONDE TUR. Statuit fides nostra esse in Christo duas naturas unam personam, cui personæ & cui naturæ Divina, quia non competit ratio creaturæ, idèò utrumque hoc una voce limitamus. Quamvis autem Christus non sit persona humana, erit adhuc verus homo, quia habebit veram naturam humanam, hoc est corpus & animam rationalem unita, terminata tamen subsistencia in creatura Verbi.

Negamus naturam humanam à personâ humana distinguiri solo conceptu mentis, multilam distinguunt (nam de modo distinctionis nullum articulum fidei habemus) realiter simpliciter, multi realiter modaliter, multi per connotaciones, quæ ipsæ non dicuntur esse nisi aliquo cogitante, ad eum modum, quo licet connotativum sit ens, Relatio, nihilominus Petrum esse similem Andreæ, non est merus conceptus.

Quod ad illam propositionem: Christus est Filius Dei secundum Divinam naturam, jam suprà dixi, hoc sensu est vera, quod non sit Filius per adoptionem, sed non hoc sensu quasi id quod filiatur seu gignitur, sit natura Divina, hæc enim illi communicatur eadem numero, non

Cc 3. vero

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. Act Z:
VI

vero in illo producitur, sed quod producitur, est ipsa persona, licet identificata realiter natura, distincta tamen realiter persona, à persona producentis. Quia autem Filius Dei dicitur ratione producta persona & non natura, sit ut ratione natura illius Divina non opponatur Patri, quia in illa non producitur, sed eandem substantialiter habet, si eandem substantialiter habet naturam cum Patre, rite deducemus non opponi eum Patri, secundum naturam Divinam.

De Mediatore hæc est doctrina Catholica, mediare Christum ratione actionum elicitive profectorum à natura humana, significative autem à personâ Verbi, quæ principium illud elicitiun terminat. Falsa ergo hæc est propositio, quod Christus secundum naturam Divinam sit Mediator, quia mediatio spectatur vel ratione principii elicitive actionum mediantium, quod principium est sola natura humana, vel ratione significativi, quod significativum immédiatè tribuitur personæ; Actiones enim sunt suppositorum.

Hoc sensu dicta propositio admitti posset, nempe totum illud quod includit Mediator importat etiam naturam Divinam, sed inde quid elici contra nos possit, argumentum prout ponitur non ostendit.

INSTABIS 6. Dicere, Deum esse, & Dei esse, in aliqua conceptibilitate esse relata, sed non in omni, est planius petere principium, hactenus enim planè nihil dictum est, quo sensu Christo competit Dei esse, sed tantum quo sensu non competit.

RESPONDE TUR. Statur à nobis in principio in quo starî debet, ne arguamur inconsequentiæ, sed non petitur principium, quia id unde orta disputatio, erat, an esse Deum, & esse Dei, sint relata, per quod ipsum hic non responderet, sed per principium quod sint in aliquo sensu relata, in aliquo non relata, quomodo ergo hic petitur principium? Quod autem dicitur, nihil esse plane dictum quo sensu Christo competit Dei esse, nonne repetito in toto quæsito primo dictum est, Dei esse in prima acceptione competere Christo secundum Divinam naturam, secundum autem naturam humanam secundo modo acceptum?

INSTABIS 7. Hoc modo respondere est pro concessione sumere, quod maxime disputatur. Quod si respondenti licet vocem, vel phrasin aliquam pro libitu & in sensu controverso accipere, & ex ista acceptione distinguere, per istamque distinctionem respondendo argumenta adversarii solvere, quid quæsto tam absurdum & impossibile erit, quod hac ratione asseri & defendi nequeat? Si quæsto esset v. g. de Petro quid sit? dicere ego esse lapidem, Spiritum, hominem, & quidquid liberet; arguenti

autem Spiritus non habet carnem & ossa. Petrus habet. Ergo non est Spiritus. Responderem Petrus habet carnem & ossa in omni acceptione nego, in aliqua concedo, habet quoad humilitatem, non habet quoad spiritualitatem.

RESPONDE TUR. Nostra distinctione non accipit illa membra pro concessis, sed opponit arguenti quid debeat supponere sibi concedi à defendantem? quid negari? Universaliter autem quando est aliquid duarum realitatum, formalitatum, si arguens ex positione unius arguat exclusionem alterius, obviā illi procedi potest, vel negatione consequentie, eò quod committat fallaciā accidentis, vel recurrī poterit ad distinctionem, quod id competat ratione hujus realitatis, hujus formalitatis, sed non ratione omnis. Exemplum adductum etiam nobis servit: Neget aliquis Petrum habere animam rationalem spiritualē, quia est corporeus, bene illi obviā ibitur, non in omni realitate, quam continet est corporeus; ita etiam in praesenti, cum non probetur quod Christus secundum quod Deus est, non in omni sua formalitate sit quid relativum ad Patrem, bene recurreret ad hoc, quod secundum naturam Divinam non sit quid relativum, licet secundum personam, quam etiam importat, sit aliquid relativum. Quod etiam faciunt Philosophi in Materiâ de relationibus transcendentalibus, dum talia Entia dicunt esse non purè absoluta, nec purè relativa.

INSTABIS 8. Quamvis Christus non in omni acceptione dicat relationem ad Patrem, cum tamē dicat, cur ante Dei esse negabatur? quod est contradic̄tio, an alia est persona in Christo secundum quam Dei esse dicitur, & alia secundum quam non dicitur? quod heres est.

RESPONDE TUR. In quo sensu negabatur ante esse Dei, nempe secundum naturam Divinam, in hoc sensu & nunc negatur. Deinde ut semel explicem id quod sequentibus defervet, & ad quod in praesenti attendi debet) ex duplice principio formatæ sunt duas responsiones, prima attendebat ad principium de duplicitate in Christo, de hacque sola agebat, & secundum naturam humanam dicebatur esse Dei Christus, tanquam ejus creatura secundum naturam humanam, dicereque ad Deum relationem diversitatis. Secunda autem responsio attendit ad principium, quod considerat Verbum secundum quod est ab æterno, & in illo sic sumpto condistinguit naturam Divinam, & ejus personalitatem, diciturque quod secundum naturam Divinam competit illi Deum esse, non autem Dei esse, sed Dei esse competit ei secundum personam secundum quam solam relativè opponitur Patri, in quo quæ sit contradic̄tio, non ostendit instantia, in modo non discernit responsiones secundum principia & theses plures, de eodem tamen objecto procedentes.

tes. Unam porro personam in Christo agnoscimus, tamque relativè oppositam Patri.

INSTABIS 9. Aliudnè quiddam est persona, alius persona divina in Christo, ita ut secundum personalitatem Christus Dei sit, secundum personam non sit? At verò secundum personam est Dei Filius, & Dei mediator, & Dei simpliciter, non secundum personalitatem, quæ nihil est alius nisi mentalis abstractio & Ens rationis, certè Filius Deinon Ens rationis est.

RESPONDETUR. Idem est in Christo personalitas illius & persona, & secundum utrumque hoc Dei esse relativè ad Patrem ei competit, consequenter esse illum Filium Dei, non erit Ens rationis. Immerito etiam supponit, quod personalitas seu persona, sit mentalis abstractio.

INSTABIS 10. Christus estne ejusdem naturæ divina cum Patre, quæ sit eadem vel numeri, vel specie, vel genere? Primum est impossibile, unum enim numero pluribus communicabile vel commune non est, alias esset unum & non unum, idem & non idem, natura divina juxta unum est pluribus communicis. Ergo una eadem que esse nequit, specie verò & genere unum, mentis humanæ tantum conceptus est, non ens reale. Si ergo Dei essentia, seu natura, Ens tantum est nobis rationis, quomodo Atheismum effugimus? Si est Ens reale & pluribus communicabile, quomodo nos Polytheitas esse negabimus?

RESPONDETUR. Christum esse ejusdem numero naturæ cum Patre, unum non est pluribus communicabile per multiplicationem, hoc ipso enim si multiplicatur, unum non est; est tamen pluribus communicabile per identitatem; Ergo salvâ sua unitate, idem enim sibi plurum est; jam autem natura divina communicatur Filio à Patre per identitatem, non per multiplicationem. Quod assumitur de specie & genere, nec nobis, nec oppositis est articulus fidei, quod esse ita unum non sit Ens reale: nam Scotista admittunt universalem unitatem à parte rei, omnes etiam concedimus unitatem convenientiæ specificæ & genericæ à parte rei, quæ suo modo est universalis, & si non dicatur à parte rei esse, tunc vel Petrus compatus ad Paulum non erit homo, quia non dicit unitatem convenientiæ in specie, quæ est homo, vel uterque non erit animal, quia non habebunt unitatem convenientiæ in esse animalis, quod est genus.

INSTABIS 11. Nonne Dei esse secundum divinam personam Christo competere suprà negatum est, ergo hic in secunda responsione oppositum dicitur. Rursus, an datur in Christo aliqua persona secundum quam relationem & oppositionem dicit ad Deum, Dei verò esse non dicatur, aut contra; at si relationem & hinc oppositionem ad Deum propterea dicit, quia & Christus Dei, & Filius Dei, & mediator Dei est,

quà ratione Dei esse ipsi secundum eandem personam divinam non competit, ut nunc de distinctione inter naturam & personam nihil dicatur, quam tam confidenter in auxilium vocamus, quasi jam apud utramque litigantium partem eam revera dari in confessu esset, cum id unicè inter nos queratur, & principia tam ab arguente quām à respondente non debeant adhuc nisi communia.

RESPONDETUR. Negavimus & negamus Dei esse in quantum supponit pro esse creaturæ, possessionis, dicentes relationem diversitatis competere Christo secundum personam divinam, quia diversa sunt quorum diversa natura; Personæ autem Verbi, non est diversa natura à Patre, quæ ipsa persona nec est creatura, nec id in quod exercetur dominium Dei.

Damus tamen sensum, quo salvati possit, Christum etiam ab eterno esse quoad suam personam divinam, idque independenter à natura creata, ad quam attendebatur in prima responsione, damus inquam, sensum esse illum Dei quoad personam; quia est quid productum à Deo Patre, quæ duo optimè secum stant. Personæ in Christo est una, & secundum hanc dicit oppositionem ad Patrem, secundum hanc dicit esse Dei, ly esse Dei non explicando per esse creaturæ, possessionis, diversi, sed explicando per esse producti ab eterno ex substantia Patris.

Principia ab arguente & respondente adhuc debent communia, sed non tunc cùm est distinguendum; quomodo enim salvaretur, nego distinctionem? Immerito etiam opponitur nobis, quod distinctionem duplicitis naturæ accipiamus tanquam concessam, sed opponimus illam tanquam id, ad quod adverte debet, ne ab eo quod convenit uni, transeat ad id, quod convenit alteri, ut ne disputando de homine, transeat ab ejus spiritualitate, ad ejus corporitatem.

INSTABIS 12. Sufficit arguenti relatio Christi ad Deum in secundo membro primæ distinctionis, altera relatio posita in membro secundæ distinctionis intacta relinquitur, quia certum est, locum in Christo illam non habere, nec querit, an adhuc tertia vel quarta tangatur, sed an non Filius Dei, Deo, ex virelationum oppositus sit? Si ergo secundum personalitatem, vel personam oppositus erit Christus Deo, habetur quod vult arguens, Christum nimurum secundum personam suam eundem numero Deum, qui Pater est, esse non posse.

RESPONDETUR. Concessisse concedere que Catholicos, quod Christus secundum naturam humanam sit Dei tanquam creatura, tanquam ejus possessio; tanquam dicens relationem diversitatis, nec esse de hoc disputationem; sed hoc negamus oppositis, quod insuper non competit illi esse Dei substantialiter, quod idem est ac esse Deum. Negamus item, quod licet

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. Act. Z:
VII

ratione naturæ divinæ non sit Dei, sed Deus, quod ratione personæ non sit Dei tanquam productus à Patre in ratione personæ, & qui de hoc non vult disputare ex oppositis, non disputat de hoc, in quo est controversia. Negatur item arguenti certum illi esse, quod in Christo locum non habeat secunda illa distinctio, quia nullum pro hoc adduxit argumentum. Haberet autem arguens intentum, si evinceret Christum non esse eundem Deum cum Patre secundum naturam, quam in illo credimus Divinam. Convenimus autem uterque licet ex diversis principiis, quod non sit idem cum Patre quoad personam: Unde cum arguente non disputamus, an sint tres personæ distinctæ Pater, Filius, Spiritus Sanctus, hinc si id illi concedatur, non habet id, quod debet evincere, sed de hoc disputamus, an sint eisdem naturæ divinæ; nullibi autem concedimus Filium esse Deum quoad naturam distinctum à Patre.

IN STABIS 13. Expressè posuimus Filius Dei non potest esse idem Deus, nec absolvit distinctio inter naturam & personam; quia præsupponi in controversia non debet; quia non est utrique parti disputantium communis, non enim sibi sed adversario loqui respondens teneatur. Deinde etiam hac distinctione posita pluralitatem deorum non effugiemus; nam Christus si secundum personam Patris idem Deus, qui pater est, non est, nec esse potest, erit secundum personam suam Deus à Deo Patre diversus, & quotquot erunt personæ divinæ, tot erunt secundum personas dii; ergo nobis fatentibus tres habebimus diversos secundum personam deos, quod arguenti satis est; an autem hi tres diversi secundum personas dii possint esse unus numero, & essentiæ Deus, nos viderimus cum id arguens ad summum cum ratione, neget?

RESPONDETUR. Expressè posuimus quod Filius Dei non possit esse idem cum Patre quoad personam quæ Pater est, sed quid inde infertur? Neminem puto concedere, quod distinctio stans in Concedo & Nego, debeat esse utrique parti communis, nec disputatio erit sive omnia communia, sufficit ut in prædictis communibus, qualia sunt in præsenti principia lumine naturæ nota, quod illa salvari debeant & sacra Scriptura. Et Pater est Deus, & Filius est Deus; non erunt tamen quoad personam plures dii, quia ly Deus, est nomen concretum, necessariò inferens, in materia de qua loquimur, etiam naturam, quæ quia non plurificatur non possunt dici quoad personam plures dii. Quia autem in unaquaque persona tam Patris quam Filii importatur natura Dei, unaquæque dici potest Deus; cuius naturæ pluralitas, quia non habetur hinc sit falsum, esse plures deos. Quod autem hæ tres personæ, quas credimus divinæ, non sint unus numero Deus, nego arguentem cum ulla

ratione negare quæ solvi non possit, quæ enim illa?

Quoad Responses ad Quæstum 2.

IN STABIS. Falsum est, relata posse non esse opposita, quia licet non sint relativè opposita, in quo non sunt relata, erunt tamen semper aut contrariæ aut contradictoriæ opposita, quod satis est ad probandam suam sententiam. Quanquam enim Christus Deo non in omnibus relativè opponatur, si modò aliqua ratione relationem ad Deum dicat, jam nulla ratione idem Deus esse potest, nec opus erat dicere, relata, in quo non sunt relata, opposita scilicet relativè non esse, quis enim est, qui hoc nesciat? Idem enim valet ac si diceretur: Relata in quo non sunt relata, relata non esse, vel relativè opposita, in quo non sunt relativè opposita, relativè opposita non esse.

RESPONDETUR. Negamus relata, in quo non sunt opposita, habere rationem contradictoriæ, aut contrariorū, cum hoc ipso, quod contraria sint, ad alterum sint, adeoq; hoc ipso non absolvè sed relativè spectata, consequenter nunquam in ratione absoluti, quæ talis dicent oppositionem; & quia ratio naturæ in verbo habet rationem absoluti, hinc sit ut vel ex isto capite non dicat oppositionem ad Patrem. Si Christus aliqua ratione dicit relationem ad Deum in ratione naturæ divinæ, non posset esse idem Deus in ratione naturæ, sed negamus quod in ratione sive divinæ naturæ, dicat hanc relationem, quamvis illam dicat in ratione personæ, potest autem dicendo relationem in uno non dicere in alio. Si autem nemo est, qui neget relata, in quo non sunt relata opposita non esse, non erat quærendum, quali modo id fieri possit, sed supponendum quod in relato possint esse formalitates non respectivæ, adeoque nec dicentes oppositionem: sub qua doctrina subsumimus Catholicos, posse Verbum in ratione personæ dicere oppositionem ad Patrem, non in ratione Naturæ.

Quoad Responses ad Quæstum 3.

IN STABIS 1. Quocunq; sensu dicatur, Christus esse Filius Dei secundum naturam, sequitur inter Deum & Christum non tantum secundum personam, sed etiam secundum naturam communicatam, esse oppositionem: sive enim generetur, sive adoptetur, sive communicetur natura, non definit esse relatio, & per consequens oppositio: Ex quo arguitur, Christum, nec secundum personam, nec secundum naturam, eundem Deum numero esse, qui Pater est.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Communicatio naturæ duplex potest esse, quædam per multiplicationem, & hæc arguit oppositionem relativam, quia & pluralitatem quam exigit *ad aliud*. Alia communicatio per identitatem,

tatem, haec non arguet oppositionem, quia nec supponit multiplicitatem, consequenter nec *ad aliud*.

INSTABIS 2. *Æque* est oppositio inter communicatam & communicantem naturam, atq; inter generatam, & genitam, adoptantem & adoptatam, ergo si in Christo est communicata, in Patre communicans natura, quomodo non erunt sibi secundum naturam relativè oppositi? Si vero natura Patris non consideratur ut communicans, sed ut incommunicata, non quidem relativè, sed quod majus est contradictrioriè opponentur, & sic unam naturam numeri in utroque esse impossibile erit.

RESPONDETUR. Articulus fidei apud nos est: *Natura non gignit, consequenter nec se communicat, quod assumit arguens, adeoque nec erit distinctio inter naturam communicantem & communicatam.* Deinde *æque* est oppositio inter communicatam per multiplicacionem & communicantem naturam, ut inter generatam & genitam, sed non *æque* inter communicatam per identitatem & communicantem naturam; Verbo autem competit natura communicata per identitatem; si autem est aliqd à communicante coiuniciatum per identitatem, hoc ipso cum communicante oppositionem non habet. Supponit autem responsio, *dari principium lumine naturæ notum: Idem non potest seipsum producere, consequenter nec generare; non supponit autem, nec evinatur ullum tale principium, quod idem non posse esse commune pluribus, quæ sunt plura, non in eo, quod illis commune est, sed in aliis; ita Patri & Filio communis est per identitatem naturæ, pluralitate ex solis personis comunda.*

INSTABIS 3. *Filiū generari & non generari naturam Filii, *æque* contradicit atque Filium esse & Filium non esse, generari & non generari; Omne enim quidquid est, per naturam suam est; si ergo per ingenitam naturam Christus Filius est, ingenitus Filius est, id est, Filius & non Filius.*

RESPONDETUR. *Filiū generari & non generari naturam Filii, si debeat actio generandi ipsam naturam terminari, & non præcise ad terminum substantialem naturæ, qui persona est, contradicit sibi, idemque est ac dicere: Filius, non est Filius; nam secundum idem generabitur, & non generabitur; nulla tamen contradiictio, si generatio terminetur ad illum præcise terminum substantialem naturæ, quigenerabitur: Nec inferri potest, quod non generetur, adeoque nec inferri poteris, quod non filius & non filius. Distinx etiam supra, quo sensu Verbum sit per naturam filius, negamus etiam per hoc Verbum constitui Filium quia Filiū, quia ingenitam habet naturam, sed quia*

generatur sua personalitas terminans ingenitam etiam in Verbo naturam.

Quoad Responsiones ad Quæsitus 4.

INSTABIS 1. Si natura pro essentia sumitur, ergo ubi duæ naturæ ibidem duæ essentiæ, & ita tres personas ponemus in una essentia, & iterum in Christo duas essentiæ in una persona.

RESPONDETUR. Concedendo hoc totum, sed cum hoc disserimine, quod tres personæ in Trinitate sint in una essentia, cuiidentificantur; In Christo autem sunt duæ naturæ in una persona, ita ut personæ divinae identificetur natura divina, non tamen natura humana.

INSTABIS 2. Quando dicitur, natura divina esse idem realiter & simul communicabiliter tribus personis, vel realiter est illis tribus communicabilis, & sic tres erunt necessariæ per naturam dii; si mentaliter, nullus erit Deus, conceptus enim mentis in re nihil est: Quamdiu natura humana pluribus communicabilis mente concipitur, nullum constituit re ipsa hominem, quatenus verò re ipsa communicatur plures reddit numero naturas seu essentiæ humanas; quotquot enim personæ erunt, quibus humana natura communis est, tot erunt numero homines & essentiæ.

RESPONDETUR. Naturam divinam realiter communicari per identitatem, nec erunt necessariæ tres per naturam dii, quia ad Trinitatem, per naturam deorum, requiritur Trinitas naturarum, quam non ponimus in Deo. Non est apud nos articulus fidei, sed quæstio scholastica, an natura humana una possit pluribus subsistentiis seu personis terminari? Qui affirmavit partem teneant, negabunt tot esse essentiæ humanas quot personæ, quibus illa communicaeretur; potest enim una essentia terminari pluribus personis, licet illis (quod est in Trinitate) non possit identificari.

Quoad Responsiones ad Quæsitus 5.

INSTABIS 1. Si natura comparata ad personas, non nisi una numero est, ergo etiam persona non nisi una sit necessaria est, aut si tres personæ, & tres debebunt esse essentiæ; nam quæ realiter idem sunt, etiam numero idem sunt.

RESPONDETUR. Negando illatum, quæ autem realiter idem sunt, licet unum sit communicabile, & aliud incommunicabile, poterunt idem numero non esse, erunt autem idem numero, si utrumque sit incommunicabile; natura autem divina est communicabilis tribus personis, personæ non communicabiles.

INSTABIS 2. Quæ uni tertio realiter eadem sunt, inter se realiter eadem & non distincta sunt.

RESPONDETUR. Principium esse verum, quæ uni tertio incommunicabili realiter eadem sunt,

R. P.
MLOD
TOWSKI
m. Act. Z.
VII

sunt, inter se realiter eadem esse, secus de unitario communicabili, poterunt enim in eo, in quo communicant identitatem realem habere, in aliis non habere; Et ita personae Trinitatis in natura dicunt identitatem realem, non in personis. Deinde in Aristotele non habetur ly realiter. Denique ex hoc principio sumitur argumentum pro nobis, nempe, quae sunt eadem unitario, sunt eadem inter se in illo uno tertio, quod tertium unum, quia est natura, non persona, in natura erunt idem, non in persona.

INSTABIS 3. hoc ipso, quia unius est communicata alterius incomunicata natura, nonne inter se personae erunt realiter distinctae etiam quoad naturam seu essentiam?

RESPONDETUR. Cum illa communicatio naturae sit per identitatem, non per multiplicationem sui, sit ut in natura non sit distinctio realis.

INSTABIS 4. Essentia est multiplicitatis ratio; cum enim in una persona sit communicata, in altera incomunicans vel incomunicata, quomodo essentia non erit causa multiplicitatis, si est causa personarum? Quidquid enim est causa causae, est & causa personarum.

RESPONDETUR. Cum illa essentia sit communicata per identitatem non nisi, causa multiplicitatis esse non poterit: Nunquam docemus essentiam esse causam personarum, quia ly causa (quidquid sit de Graeca voce) importat imperfectionem, quae in Divinis nulla; cumq; essentia nec generet, nec spiret, sit ut non sit tantum causa, sed nec principium personarum. Immo ut dixi, nec natura est incomunicans, sed persona.

INSTABIS 5. Si nihil est in Christo, secundum quod non sit oppositus Deo, nihil in ipso erit secundum quod sit idem numero cum ipso Deus, atque verum est antecedens, quia in Christo non nisi duæ sunt naturae, quae personam ejus constituant humana & divina; secundum personam oppositum esse Deo concessum est, unde sequitur, Christum secundum utramque naturam Deo esse oppositum cum persona ejus ex utraque natura consistet; imo non humana sed divina ejus natura constituit personam Christi, principaliter ergo secundum divinam naturam magis erit oppositus Deo, dum secundum personam ipsi oppositus, de natura humana nullum est dubium, de Divina vero manifestum est; dicitur enim communicata, cum Dei sit incomunicata.

RESPONDETUR. Negando verum esse Antecedens: Hæc propositio est falsa, & non probatur, quod duæ naturae humana & divina constituant personam Christi; persona enim Christi est invenia, quod constitui aliquo creato impossibile est, & non absimile hæresi Eutychianorum: Eadem persona divina habet quidem identificatam sibi naturam divinam, sed naturam

divina non constituitur, quia catholica Theologia constitutiva personarum docet non esse absoluta; jam autem natura absolutum quid est. Cum autem communicetur eadem natura per identitatem non per sui multiplicationem, sicut illa natura non dicat oppositionem Deo Patri. Casu autem quo in toto hoc tractu objiciendi arguens sub ly Deus non supponat pro Patre, sed pro natura divina, sic nec quoad personam Filius dicit oppositionem ad Deum, quia non dicit relationem ad suam naturam sibi identificatam.

Addo sicut jam dixi, per nos, falsa est propositio: Natura generat, ita & hæc falsa erit: Naturæ est se communicans, sed respectu v. g. Filii communicans naturam est Pater, consequenter si non est natura se communicans, non erit distincta à natura communicata, sed quid sentendum erit de hac propositione: Pater habet naturam non communicatam; Filius habet naturam communicatam. Prima propositio non hoc sensu est vera, quasi alietas importetur in prædictato naturæ, cum de fide sit, eandem esse utriusque naturam, sed hoc solo sensu vera est: Quia Pater est persona, à nulla alia persona producta, ratione cuius improductionis personæ, verum etiam est dicere, quod habeat naturam non communicatam, quia scilicet comparatè ad Patrem, nulla est persona, communicans illi, Deitatem consequenter illud prædicatum: Non est communicata natura in Patre, verificatur non ratione sui, sed quia nulla alia persona communicavit illi Deitatem. Si autem non ratione sui verificatur ly natura non communicata, hoc ipso non habebit distinctionem, à se communicata.

Objectiones aliae solvuntur.

OBJICITUR I. Auctoritas Calvini & Lutheri.

RESPONDETUR. Hanc apud nos nihil valere.

2. Est Auctoritas S. Augustini lib. 6. cap. 8. lib. 7. cap. 6. de Trinitate.

RESPONDETUR. Illis locis solum esse questionem de voce, an Graecum *εστια* & equivaleat Latino natura & essentia, quo etiam modo intelligi debet S. Hieron. Locus S. Augustini ex lib. 7. cap. 1. in quo dicitur aperte eum affirmare, quod Deus Pater generat essentiam, non convincit; quia hæc verba ponit S. Augustinus, per modum objectionis, quod debeat generari essentia: Et sub finem ejusdem cap. 1. ut ostendat, non esse essentiam generantem in Patre, & aliam essentiam genitam in Filio, post plures discursus concludit, *Pater igitur, inquit, & Filius non essentia.* Certe autem non esset una essentia, si esset una generans, & alia genita, cum generans & genitum in illo genere, non possint nisi distinguiri realiter. Repetit idem c. 2. sub initium. *Quia una essentia, una sapientia, quando autem*

De SS. Trinitate controversē.

311

autem mox subdit, quod sit *essentia de essentia*, solum ostendit ex substantia Patris, non ex nihilo genitum. Lege illis capitibus Augustinum, ubi si offendit, non debere accipi essentiam divinam relativè; relativè autem acciperetur, si *el* *genet* & *genita*.

3. AUCTORITAS est S. Cyrilli lib. 3. de Trinitate.

RESPONDETUR. Illo loco solum dicere Cyriillum, quod nullo modo dilatet, hoc est clarè & explicitè docuerit mysterium Trinitatis, V. Tertam. sed id doceri novâ Scripturâ, h. e. ab Evangelio.

4. AUCTORITAS est S. Ignatii ad Tarsenos, Ep. 7. Agnovi enim, quoniam quidam ex ministris Satana voluerunt vos conturbare, quoniam quidam dicunt, quia Jesus patatitè est natus &c. Tertiam, quia ipse est ille, qui est super omnia Deus.

RSPONDETUR. Volo hunc locum penitulatius explicare: Primo enim intuitu apparet, quod si ostendit, quoniam enim dicendum est, Christum esse verum Deum? Si S. Ignatius pronuntiat Satanae ministrorum inventum esse dicere, quia ipse est ille, qui est super omnia Deus. Hunc auctoritatem S. Ignatii opponitur in primis auctoritas S. Pauli Epist. ad Rom. cap. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Potio autem est auctoritas S. Pauli. Sed neque ipse S. Ignatius quicquam huc derogat divinitati Filii Dei, sed solum dicit esse Satanae inventum dicere, quod Filius sit Pater, quem significat *ly, qui est super omnia Deus*. Quid autem ea mens sit S. Ignatii, non deductio ostendet, sed verba eiusdem: Sic enim numerando ibidem errores circa Christum habet: *Quidam dicunt, quia Iesus patatitè natus est, & patatitè crucificas* (en primis haereticis?) *Quidam vero, quia non est Filius qui est super omnia Deus*: (En alia haeresi negantur esse per naturam; nemo enim negabat esse filium per adoptionem?) *quidam autem, qui dicit ille, qui est super omnia Deus*: (En haeresin quod Filius sit Pater?) *Quod ipsum habetur in eadem Epist. Non est ipse ille*, inquit, *qui est super omnia Deus, sed Filius ipsius*. Et infra: *Alius est ille, qui Filius subiect omnia, & qui est omnia in omnibus*, & *alius Filius ejus*. Hoc ipsum legitur in Epist. ejus 5. ad Trallianos: *Alii autem ipsum, inquit, Patrem esse dicunt ipsum Filium*. Ex quibus locis collige, indubie Satanae inventum esse, dicere quod Christus sit Pater, qui est Deus super omnia, & de hoc loquitur S. Ignatius. Quid autem non officiat vocari Patrem, Deum super omnia, ne Filius sit Deus super omnia, colligitur ex S. Paulo, & ex his, quæ in simili supra contra Cetellum dicit: *Ipsæ ille titulus, quod Pater* (fontalis origo aliarum personarum, accommodationem hanc vocis fundat, non exclusio nem aliarum personarum à Deitate, ut dictum supra).

Esse autem S. Ignatium pro nobis contra ob-
jectorem, habetur ex cit. Epist. 5. ubi inter erro-
res enumeratos: *Quidam vero eorum*, inquit,
Filium hominem purum esse dicunt. Repetit idem
Epist. 7. *Alii quoque (supple ministri Satanae dicunt) quia homo est purus*. Inferius hæc habet:
Non est homo purus ille, per quem & in quo facta sunt omnia: *Quod probans Sanctus, Quomodo autem, inquit, homo purus, &c. diceret, Antequam Abraham fieret ego sum?* Et infra: *Quomodo ergo huiusmodi homo est purus ex Maria deum habens initium, ut esset?* *Et non potius Deus VERBUM, & Filius unigenitus, de quo dictum. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.*

De his autem erroribus loquens cit. Epist. 5. ponit verba non immerito legenda objectentia: *Cavete ergo à talibus, ne sumatis laqueos animabus vestris.*

Reliqua quæ alias objectiuntur ex aliis SS. Partibus cum habeantur & alia plura in Petavio tomo de Trinitate, consuluntur ille. Quod attinet ad Auctoritatem ex S. Script. consuluntur opposita à Penalozia & in compendio in Centuria argumentorum P. Cichovii; Ea quæ dicuntur circa Credo, solutionem habent in Tractatu ejusdem P. Cichovii dicto Credo Arianorum.

OBJICITUR 2. Si tota essentia est in qualibet persona, ergo non solus Filius assumit naturam humanam, sed tota Trinitas, quod olim animadvertis Athanasius in libello de unitate Fidei, metuens ne divideretur Filius à Patre & Spiritu Sancto, coactus est fateri Trinitatem assumere corpus, eò quod unita semper sit Trinitas.

RESPONDETUR. Negando sequelam, quæ non probatur, jam autem licet personæ sint idem realiter cum essentia, cum non sint idem inter se, poterit terminare una persona naturam humanam, & non terminare altera distincta realiter. Athanasius deberet aliter citari, quia libellus Athanasii de unitate Fidei sub hoc titulo nullus habetur, ut videre est in editione illius quam ad inanum habeo, Basileæ M. D. LXIV. Addo Incarnationem toti Trinitati tribui in genere causæ sufficientis, quia opera Trinitatis ad extra omnia sunt communia, sed non tribui toti Trinitati in ratione terminantibus; sola enim persona Verbi terminat humanitatem Christi, et que illic tota Trinitas, per Circummissionem, non per Unionem; de quo Scholæ. Debuisset etiam Objectiensi verba Auctoritatis citasse, non citavit, quia in Athanasio non extant.

OBJICITUR 3. Si Pater Filius & Spiritus S. sunt tres vivi & intelligentes, certè ut sint unus Deus vivens & intelligentis nec Scriptura, nec ratio permittit.

RESPON-

R. P.
MŁOD
TOWSKI
m. A. Z.
VI

RESPONDETUR. Ex phrasí S. Athanasii Pater est vivus & intelligens, Filius est vivus & intelligens, Spiritus Sanctus est vivus & intelligens, nontamen tres vivi & intelligentes, sed unus vivens & intelligens, hoc autem nec Scripturam nec ullam rationem permittere probandum fuit. Dicerent alii, esse tres vivos & intelligentes adjectivè, sed non tres vivos & intelligentes substantivè, sed unus vivum & intelligentem substantivè, adeoque adhuc unus Deus.

OBJICITUR 4. Si quælibet persona per se Deus & Dominus est, certè sunt tres substantiæ, & ita tres dii erunt totidemque domini, qui in una Deitate coluntur, si verò quælibet persona per se Deus & Dominus non est, ergo non tres simul collectæ verum Deum & Dominum constituent.

RESPONDETUR. Cum unaquæque persona sit per se Deus, per communicationem ejusdem in individuo & sine multiplicitate Deitatis, non erunt tres substantiæ.

OBJICITUR 5. Si essentia non est persona, neque item persona est essentia, ergo Pater, qui persona dicitur, non est Deus essentia, sed neque Christus Filius Dei poterit esse Deus, cùm & ipse sit persona, imo verò neque tres personæ simul poterunt esse Deus essentiæ, quia essentia est una, personæ verò sunt tres.

RESPONDETUR. Negando secundum dicta superiùs, quòd essentia non sit realiter persona, licet una persona comparata ad aliam sit ab illa distincta realiter.

OBJICITUR 6. Si Deus trinus est, Essentia autem trina non est, non erit ergo ista Essentia trinus Deus, cùm & ipse trinus dicatur unus & persona non est una, sed tres; Ergo unus Deus persona esse non potest, ut neque trinus, Essentiæ, quod si unus non est Deus personæ, quot ergo erunt dii personæ?

RESPONDETUR. Potest illa Essentia dici trinus Deus, quia terminatur tribus personis divinis, & simul unus Deus ratione ejusdem Essentiæ, unus Deus in essentiæ, non est unus in persona; non erunt tamen plures dii persona, sed plures unius Deitatis personæ, nec probatur in nostris principiis debere dici plures esse deos personæ.

OBJICITUR 7. Trinitas ad personas, unitas ad Essentiam, quæ Deus est, refertur; potius ergo Deus dicendus esset Unitas, quæ Deus Trinitas.

RESPONDETUR. Cùm tam Unitas quæ Trinitas identificantur eidem naturæ divinæ, tam bene potest dici Deus Unitas quæ Trinitas.

OBJICITUR 8. Unitas, trinitas, quaternitas, abstracta sunt vocabula, nullius substantiæ, vel rei significativa, sed numeri conjunctivæ seu numeralis collectionis denominativa, unde er-

go magis Trinitas Deum significat, quæm quaternitas aliquem Evangelistam?

RESPONDETUR. Sicut sapientia, bonitas, dicta de Deo sunt significativa substantiæ in Deo, qui est actus purus, ita Unitas & Trinitas erunt substantiæ significativa in eodem Deo, cùmq; Trinitas tota identificantur eidem substantiæ divina, bene de illa dici poterit; quaternitas autem cùm non identificantur uni Evangelistæ, de uno dici non poterit.

OBJICITUR 9. Si Trinitas est solus verus Deus, certè Pater non erit solus verus Deus, sed unus ex veris deis.

RESPONDETUR. Argumentum si ponatur in forma, ut suprà refutando Crellium in simili, negabitur argumento consequentia; constabit enim ex particularibus non ex singularibus.

OBJICITUR 10. Essentiæ Deus in tribus personis unus, est Prophetis & Apostolis planè ignotus, & ad morem Dialetticorum obtrusus, qui omnium specierum genus & universale statuunt ut bovis, equi, aini, genus volunt esse animal; sed ut hoc genus animal, per se nihil est reale vel vivens, ita & ista essentia tribus communis est idea Platonis, nihil per se subsistens vel substantiale.

RESPONDETUR. Probandum fuisse Deum trinum & unum fuisse Prophetis & Apostolis planè ignotum, solviq; deberent argumenta Povodovii, nostrorum Patrum, & recentius Centuria P. Cichovii. Communitas autem est duplex, una per universalitatem, hæc transeat sive detur sive non detur à parte rei, concedamus philosophicè illam non dari; alia communitas per identitatem, hæc est à parte rei, taliterque est communis tribus personis natura divina, adeoque nemine cogitante.

OBJICITUR 11. Pater, ut Athanasius dicit, est Deus, Filius est Deus, Spiritus S. est Deus, non tamen tres dii, sed unus Deus, ergo si vox Deus ut solet & debet, in his personaliter sumitur, æquipollent ista verba, his, Pater est persona divina, Filius est persona divina, Spiritus S. est persona divina, dicendum erit non sunt tres personæ divinæ, sed una persona divina, quia si licet ita dicere de diis, cur non licbit de personis?

RESPONDETUR. Ideò id non licere, quia cùm illæ personæ sint distinctæ realiter, sintque tres, nihil deest ut dicantur tres personæ, deerrit quare dicantur una; cùm illæ personæ non identificantur in una persona; ne autem post quæ enuntiatum fuerit, Pater est Deus, Filius est Deus, Spiritus S. est Deus, ne inquam dicantur tres dii, deest multiplicitas realis naturarum trium. Porro ly Deus non semper supponit pro persona divina, sed supponit etiam pro natura divina, ut cum dico unus Deus, accipique id debet secundum accommodatam significacionem.

OBJICI-

Objicitor 12. Ut aboleatur unum illum Deum solum verum, esse Deum Patrem Christi, una Deitas vel essentia, nihil reale in se continens, non vivens, aut substantiale aliquid denotans, prouo soloque vero omnium creatore Deo Christi Patre, à nobis supponitur.

RESPONDETUR. Stat in catholica sententia, ut quamvis unus ille Deus solus verus, sit Deus Pater Christi, adhuc Filius sit unus ille Deus solus verus, non ergo ut aboleatur illud prius quicquam à nobis docetur. Negatur item quod una Deitas sit per nos aliquid nihil reale denotans; denotat enim Dei essentiam, quæ est quid reale nemine cogitante, vivens, &c.

Objicitor 13. Si essentia & Deitas, est natura divina (ut quoque humanitas fieret natura humana) quæ nec vivit per se, nec reale quid vel substantivum sive substantiam denotat, sunt enim abstracta à Deo & homine, qui sunt viventes & reales substantiae, sequitur quod quemadmodum humanitas non est homo, ita nec Deitas est Deus, sed abstractum aliquid à Deo, proprietatem vel naturam Dei denotans.

RESPONDETUR. Argumentum probare nullum, quod Deus non sit vita, sapientia, bonus; haec enim per argumentum sunt non nisi abstracta, & tamen metaphysicè demonstrabile illud Deus esse actum purum nemine cogitante; consequenter nemine cogitante esse illum Deitatem, bonitatem, &c. & quia homo non est aactus purus, non potest dici esse humanitas. Ly autem ut quoq; humanitas fieret natura humana, non apparet quid velit.

DIFFICULTAS III.

Quidam loca Scriptura pro Divinitate Filii Dei.

FILII DEI.

P Nicolaus Cichonius vir apprimè eruditus interalia opera edidit etiam centuriam argumentorum pro Divinitate Filii Dei, legantur argumenta ejusdem: cuius etiam & alia opuscula, docta & solida instituent bene ad disputationem. Penaloza integrum tomum argumentorum pro Trinitate ad fert. Brevius Ruiz & Petavius uterque tamen satis fuse. Aliqua argumenta indicanda sunt.

PROBatur 1. ex Veteri Testamento.

PRIMA AUCTORITAS est ex illo Isaiae 45. In quo sic formatur argumentum. Deus, præter quem nullus alius est Deus, est verus Deus, Christus est talis; quia de illo dicitur dicto loco. Non est Deus absque te; & infra; Mibi curvatur omne genu; quem locum Paul. ad Rom. 14. de Christo intelligit. Consonat locus ex Baruch 3. Hic est Deus noster, & non estimabitur deus ad eum &c. subdit, post hec in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. Item Isaiae 43. Ego sum Dominus, & non est absque me.

Salvator. Et tamen dicitur Matth. 12. Ipse enim salvum faciet populum suum.

SECUNDA AUCTORITAS est. Quia Christus appellatur sine addito Deus; ita habetur Isaiae 45. Ego Dominus, qui voco nomen tuum Deus Israël. Isaiae 9. Deus soris.

TERTIA AUCTORITAS est. Quia appellatur Dominus sine addito 1. ad Corinth. 8. Nobis unus est Dominus Iesus Christus. Psal. 109. Dixit Dominus Dominus meo. Jerem. c. 23. De germine David loquens ait: Hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus Iustus noster, in Hebreo est nomen Domini Tetragrammaton; Talia autem nomina nunquam dicuntur de pura creatura.

PROBatur 2. ex Evangelio.

PRIMA AUCTORITAS est. Verbum caro factum est; Deus est Verbum. Ergo Deus caro factum est. Subsumitur, caro factum est Deus. Caro factum est Deus; Ergo Christus est Deus.

SECUNDA AUCTORITAS est. Per quem omnia facta sunt, est Deus, Christus est, per quem omnia facta sunt, ut dicit Evangelium Joannis; Ergo Christus est Deus. Major prob. quia illud ipsum, ut arguit August. per quem omnia sunt facta, si non est Deus, vel est factum vel non factum? si non factum & tamen est; Ergo est quid in creatum; Ergo Deus; si factum, ergo non omnia per ipsum facta sunt, nihil enim ipsum facit.

RESPONDENT 1. Adversarii nomine Dei veri ponit in Græco cum appositione articuli; de Christo autem non ponitur cum articulo.

CONTRA nomen veri Dei ponitur interdum sine articulo, ut in illo loco: *Fuit homo missus à Deo* & *Deum nemo vidit*. Deinde appellatur Christus Deus cum articulo 1. Joan. 5. ubi dicitur: *Hic est verus Deus*; Et ad Rom. 9. *Qui est super omnia Deus benedictus*. Et Joannis 20. *Dominus meus & Deus meus*.

RESPONDENT 2. Quod particula *per* sit signum causæ instrumentalis, consequenter quod omnia sunt per Christum facta, non ostendit ejus Divinitas.

CONTRA. Ad Rom. 11. v. 23. ut advertit Penaloza d. 9. c. 10. dicitur: *Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso*. Ad Galat. 4. *Quod si Filius & heres per Deum*. Ad Tim. 1. *Fidelis Deus, per quem vocati es*. Genes. 4. *Posedi hominem per Deum*. Envero Deo, aptatur particula *per*. De Christo etiam dicitur non tantum, quod per ipsum sunt omnia, sed & ex ipso: nam dicitur ad Ephes. 4. *Christus, ex quo totum corpus compatum*. Joan. 1. *De plenitudine ejus nos omnes accipimus*. Joan. 6. *Demo accipiet &c.*

TERTIA AUCTORITAS est. *Ego & Pater non sumus*. Item, *Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt*. Quorum omnium locorum defensio ex aliis facile petitur, jamq; de facto supra etiam illorum defensione non innuimus.

Dd

PRO-

R. P.
MLOD
TOWSKI
m. A. Z.
VII

PROBATOR 3. ex aliis Canonicis Scripturis.

PRIMA AUCTORITAS est Pauli, qui ad Rom. 9. v. 5. appellat illum: *Deum super omnia benedictum*. Formatur sic argumentum; Nulla creatura est Deus, super omnia benedictus, Christus est per Paulum Deus super omnia benedictus; Ergo Christus non est creatura. Major probatur. Deus verus est Deus super omnia benedictus; Ergo, quod non est Deus verus, non est Deus super omnia benedictus; nam in necessariis si affirmativa sit vera, falsa est negativa universalis. Eadem Major sic ulterius probatur. Si aliqua creatura esset Deus super omnia benedictus, esset Deus etiam super Deum summum, benedictus; si enim supra ipsum non esset benedictus, super omnia non esset benedictus.

Quod si dicas; esse super omnia benedictum, est, se inferiora creasse, item, omnia se excepto; jam non accipis Scripturam, ut sonat, & hactenus non ostendisti absurdum, cur simpliciter provera Divinitate Christi accipi non possit?

SECUNDA AUCTORITAS est ejusdem Pauliad Philip. 2. v. 6. Ex quo loco sic arguitur; Cui naturam Dei habenti esse aequalem Deo est proprium & non alienum; ille est verus Deus: nam habere aequalitatem cum Deo, est illi esse propriam & non alienam Deitatem, hocque Deo non nisi convenit; sed Christo habenti naturam Dei, est proprium & non alienum esse aequalem Deo; Ergo Christus est Deus. Minor probatur, cui dicitur, quod *cum in forma Dei esset, non est rapinam arbitratu* *esse se aequalem Deo*, illi naturam Dei habenti esse aequalem Deo est proprium & non alienum, sed de Christo id dicitur. Ergo &c. Major probatur. Quia forma Dei est natura Dei; accepit enim nomen formæ pro natura Arist. 5. Metaph. c. 8. text. 15. Et Graecalocutio pro forma habet natura. Et certe ipse ille terminus aequalitatis cum Deo arguit Divinitatem: quæ enim creatura potest esse aequalis Deo?

TERTIA AUCTORITAS est ex 1. Joan. 5. v. 20. *Scimus, quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio eius, hic est verus Deus, & vita æterna*, ex quo sic formatur argumentum; Hic verus Deus & vita æterna est summus Deus, tum quia hic apponitur articulus, qui per adversarios est nota Deitatis, tum, quia si per Ly verus Deus non intelligitur summus Deus, etiam per summum Deum non intelligeretur Deus; sed dicerem esse summum ex similitudine maxima: Christus vocatur hic verus Deus & vita æterna; Ergo &c. Immerito autem & sine fundamento dicerem, hæc verba ad Patrem referri, & particula *Hic in aliis similibus ostendit distinctionem referri ad immediate anteposita*; immediate autem antea factum est de Christo.

His omnibus argumentis & quibuscumque aliis non nego ingenia humana perversam responsem cominisci posse, sed armantur hæc doctrinæ sensu Ecclesiae, ut suprà dictum est.

QUÆSTIO III.

De Spiritu Sancto.

CRELLIUS & ex ratione & ex auctoritate probat Spiritum Sanctum non esse Deum. Quod ad rationes attinet, in hoc maximè insitit, quod Spiritus S. deberet esse Filius, sed hoc in materiis Scholasticis tractatur. Quod ad auctoritates attinet Scripturæ, hæc sunt examinanda.

DIFFICULTASI.

Explicantur Auctoritates in oppositum.

OBJICIT 1. Crellius. Nullum posse preferi locum, in quo Spiritus Sanctus appellatur Deus summus.

RESPONDETUR. Adferenda esse inferioris testimonia.

OBJICIT 2. Crellius. Nullibi existare Scripturam, quæ dicat Spiritum S. esse adorandum.

RESPONDETUR. Existare hoc aequivalenter cum esse adorandum. Quando autem dicit ex sententia Erasmi, quod Hilar. in Libris de Trinitate nullibi dicat, Spiritum S. esse Deum vel adorandum, sed tantum promerendum. Item quod in Missali Cracoviensi antiquo, quod appellabatur Rationale divinorum officiorum, pro ratione redditur, cur nulla oratio dirigatur ad Spiritum Sanctum; quia donum non petitur à dono, sed à largitore doni, id non evincit. Non primum, quia Hilar. Lib. 12. de Trinitate in fine dicit, genitum tamen Spiritum Sanctum non dicturus, dicam unquam creaturam? quod ipsum est dicere, quod Deus sit. Antiquiores longè Patres Hilario, adducit Petavius lib. 3. c. 7. a. n. 9. Quod attinet ad Missale Cracoviense illud vidisse non contigit explicari sicut potest illud Ly donum, quia scilicet donum potest supponere pro dono in creato aequaliter pro Deo. Est autem quedam doni & Spiritus Sancti proporcio, cuius etiam meminit Ruiz, nimurum, quia liberalis & gratuita donationis prima radix est Amor, ideo namque donamus gratis, quia volumus donum accipienti perfornare, quapropter Amor habet rationem primi doni per quod omnia gratuitè donantur: quia ergo Spiritus S. vi suæ processionis formaliter procedit ut amor, fit ut illi ratione suæ proprietatis personalis, convenienter peculiariter doni formalitas. Ex eo etiam quod Pater sit fontalis origo totius Deitatis, & Filius habet rationem mediatoris, hinc coniuncter ad hos dirigitur oratio; dirigitur tamen & ad Spiritum S. in illo hymno: Veni